

ΚΑΛΗΜΕΡΑ

2/2025

ΝΙΚΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΑΙΖΟΝ!!!

Η Καλημέρα εκδίδεται με την οικονομική υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού της Τσεχίας.
Tento časopis je vydáván za finanční podpory Ministerstva Kultury ČR.

MINISTERSTVO
KULTURY

Η ΕΚ Πράγας γιορτάζει την 25 Μαρτίου 1821

EDITORIAL

Περιοδική έκδοση της ΕΚ Πράγας

Εκδότης / Vydavatel:
Ελληνική Κοινότητα Πράγας / Řecká obec Praha

Σύνταξη / Redakční rada:
Tassula Zissaki-Healey, Virginia Mpouta,
Michalis Laso, Kateřina Bošková

Αλληλογραφία / Korespondence:
Řecká obec, Vocolova 3, 120 00 Praha 2

facebook/Ελληνική-Κοινότητα-στην-Πραγα

E-mail:
tassula.healey@gmail.com (ΕΚ Πράγας)

Web:
<http://www.ropraha.eu>

Λογαριασμός ΕΚ Πράγας
Česká spořitelna, Praha 1,
č.ú.: 1928830399/0800

Εκτύπωση / Tisk:
GRAFIKSHOP
Bubenská 1477/1, 170 00 Praha 7

Συνδρομή

Beneficiary:
Řecká obec Praha, Vocolova 3, 120 00 Praha 2,
Prague - Czech Republic

Beneficiary Bank:
Česká spořitelna a.s., Pobočka Praha 1,
Václavské nám. 16, 110 00 Praha 1,
Prague - Czech Republic
IBAN: CZ80 0800 0000 0019 2883 0399
BIC (SWIFT): GIBACZPX

Το τεύχος αυτό αφιερώνεται στην μεγάλη **γιορτή του Πάσχα**. Σας παρουσιάζουμε το πώς γιορτάσανε οι Έλληνες της Πράγας. Επίσης, στη στήλη Από την Ελλάδα για την Ελλάδα αφιερώνουμε ένα κείμενο για τα ήθη και έθιμα στην Τσεχία του Τσεχικού Κέντρου Πολιτισμού στην Ελλάδα. Όπως πάντα τον Μάρτιο και τον Απρίλη έχουμε αρκετές εκδηλώσεις για μικρούς και μεγάλους. Μια από αυτές ήταν η **Έκθεση Φωτογραφίας** του Αντώνη Πατούνη με τίτλο 'Φιλία μεταξύ Αιγαίου και Πράγας', όπου παρουσιάσαμε φωτογραφίες του Αντώνη. Ήταν μια πολύ πετυχημένη έκθεση και τα έσοδα ο Αντώνης και η σύζυγός του Άννα Γαβαλά τα προσέφεραν για τις ανάγκες των μικρών μας μαθητών. **Τους ευχαριστούμε για την ευγενική τους προσφορά.** Τη διπλή γιορτή του Ευαγγελισμού και της Επανάστασης 1821 τη γιορτάσαμε σε νέους χώρους, στο Klaster Minoritu στην Πράγα 1. Αυτή τη φορά, για πρώτη φορά είχαμε και ελληνικό catering από το ελληνικό εστιατόριο **YAYA'S του Βασίλη Γιαλαουζίδη**. Όλοι απολαύσαμε το ελληνικό μενού και ελληνικό κρασί. **Ευχαριστούμε την οικογένεια Γιαλαουζίδη για την εξαιρετική παρουσίαση της ελληνικής κουζίνας.** Εάν και ο χώρος είναι ωραίος αποφασίσαμε ότι για γιορτές σαν τις δικές μας δεν είναι και πολύ κατάλληλος και γι' αυτό προσπαθούμε να βρούμε άλλο χώρο που να μας επιτρέπει να φέρουμε και δικό μας ελληνικό catering.

Στις 2 Απριλίου, άνοιξε και **δεύτερο επίτιμο Προξενείο της Ελλάδας στην Τσεχία στην πόλη Μπρνο**. Τα εγκαίνια πραγματοποιήθηκαν από τον Πρόσβη της Ελλάδας στην Τσεχία, κ. Ντίνο Κωνσταντίνου. Τώρα έχουμε δύο, στην πόλη Παρντουμπίτσε με επίτιμο πρόξενο τον **Σωτήριο Ζαβαλιάνη** και **γραμματέα Κώστα Τσίβο** και στην πόλη Μπρνο με επίτιμο πρόξενο τον **Τομάς Καπίτσα γραμματέα Αριστείδη Φραγκι**.

Είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε και τον **τελικό αγώνα της ελληνικής ομάδας μπάσκετ στην Πράγα Hellenic Aritma**, όπου η ομάδα μας τελείωσε την νικηφόρα της πορείας αυτής της σαιζόν πάλι με νίκη! Της ευχόμαστε μεγαλύτερες νίκες και την επόμενη σαιζόν.

Μεγάλη χαρά για τους μικρούς μας μαθητές του τμήματος ελληνικής γλώσσας ήταν όταν είδαν για **πρώτη φορά τον Καραγκιόζη στην Πράγα**. Ευχαριστούμε τον **Νικόλαο Σπύρου**, καραγκιοζοπαίχτη από την Κω, ο οποίος δεν ήρθε με άδεια χέρια, μας έφερε φιγούρες από τον 'Καραγκιόζη της ζωής μας', βιβλία και βίντεο. Τα παιδάκια ζωγραφίζανε και συνάμα ακούγανε τι έκανε ο Καραγκιόζης στην Κω. Τον 'θείο' Νίκο τον περιμένουμε με ανυπομονησία να μας έρθει τον χειμώνα και να δούμε και το πρώτο βιβλίου του 'Ο Καραγκιόζης και ο Ιπποκράτης στην Κω'. Ευχαριστούμε 'θείο' Νίκο.

Οι Έλληνες της Πράγας γιορτάσαμε το Πάσχα, την Ανάσταση στον **IN Ieró Nαό Γεννήσεως της Θεοτόκου (Narozeni Panie Marie, V Lázních 15/1, 159 00 Praha-Malá Chuchle)** και την Κυριακή σε διάφορα πάρκα της Πράγας όπου ψήσανε διάφορα φαγητά του Πάσχα. Άλλοι προτιμήσανε τα ελληνικά εστιατόρια, τα οποία προσέφεραν πασχαλινό μενού. Αρκετοί, πήγαν με τις οικογένειές τους στην Ελλάδα για να γιορτάσουν με γονείς, συγγενείς και φίλους.

Στη στήλη Συνεντεύξεις σας παρουσιάζουμε τον μουσικοσυνθέτη Μάριο

Χρίστου, την έκθεση στην Αθήνα της ζωγράφου Σοφίας Προύσαλη από την Οστράβα, τον Νικόλα Σπύρου από την Κω. **Θέλουμε να ευχαριστήσουμε** για την ευγενική προσφορά τον **Χρήστο Προβίδα** των 15.000 για το περιοδικό 'Καλημέρα'. Επίσης, από την Θεσσαλονίκη την **Άννα Κεφαλέλη** και τον **Θεοδόση** 60 ευρώ και τον **Νίκο Καλόγερο**, 100 ευρώ, που ποτέ δεν μας ξεχνάνε.

Χίλια ευχαριστώ, Γρηγόρη Παπαϊωάννου για την καινούργια ιστοσελίδα μας <https://ekprague.com>

17 Μαρτίου: Έκθεση φωτογραφίας του Αντώνη Πατούνη 'Φιλία Αιγαίου-Τσεχίας'

Ευχαριστούμε τον Αντώνη Πατούνη για το ευγενικό μήνυμα που πήραμε όλοι εμείς που αγοράσαμε φωτογραφίες: 'Εκ μέρους της Ελληνικής Κοινότητας Πράγας, σας ευχαριστώ ειλικρινά που αγοράσατε τη φωτογραφία της επιλογής σας. Όλα τα έσοδα θα διατεθούν αποκλειστικά για την ενίσχυση των αναγκών των μαθητών της Ελληνικής Κοινότητας. Ως ερασιτέχνης φωτογράφος, δεν αποκομίζω κανένα οικονομικό όφελος από αυτές τις φωτογραφίες. Αντίθετα, η φωτογραφία είναι για μένα μια μορφή έκφρασης και ένας τρόπος να συλλάβω την ομορφιά του κόσμου γύρω μας. Κάθε φωτογραφία έχει δημιουργηθεί με μεγάλη αγάπη και φροντίδα. Ελπίζω πραγματικά ότι αυτές οι φωτογραφίες θα ομορφύνουν το σπίτι σας ή θα γίνουν ένα ξεχωριστό δώρο για τους ανθρώπους που αγαπάτε.'

Εγκαίνια της έκθεσης από τον Πρόεδρο της Ελλάδας στην Τσεχία, κ. Ντίνο Κωνσταντίνου

Ο Πρόεδρος της Ελλάδας στην Τσεχία, κ. Ντίνο Κωνσταντίνου εγκαινίασε την έκθεσή μας και στον χαιρετισμό του μίλησε για τις καλές σχέσεις μεταξύ Τσεχίας και Ελλάδας και για την καλή δράση της ΕΚ Πράγας. Η Πρόεδρος της Κοινότητας, Τασούλα Ζησάκη-Healey καλωσόρισε τα μέλη της Κοινότητάς μας, φίλοι σχεδόν από όλον τον κόσμο. Ο Αντώνης Πατούνης μίλησε για το έργο του, το πάθος του για τη φωτογράφιση γενικά και συγκεκριμένα για την αστροφωτογράφιση.

Η επιτυχία της έκθεσης φάνηκε

ακόμα από την πρώτη μέρα. Μέλη της Κοινότητάς μας, φίλοι Έλληνες, Τσέχοι και ξένοι από διάφορες χώρες, μαθητές και φοιτητές επισκέφτηκαν την έκθεση στη διάρκεια μιας εβδομάδας. Την έκθεση επισκέφτηκε και ο Διευθυντής του Σπιτιού Εθνικών Μειονοτήτων, κ. Γιακούμπ Στέντρον, για την οποία είπε τα καλύτερα λόγια. Επίσης, συγχαρητήρια λάβαμε και από όλο το προσωπικό του Σπιτιού μας. Τους ευχαριστούμε για όλη την βοήθεια που μας προσφέρουν για κάθε εκδήλωση που οργανώνουμε στο Σπίτι. Ευχαριστούμε το Δήμο Πράγας για την ετήσια επιδότηση που

μας προσφέρει για τέτοιες εκδηλώσεις (προς τον εορτασμό των εθνικών επετείων, προς αγοράς/ράψιμο στολών για τα μικρά παιδιά και το χορευτικό, προς οργάνωση εκθέσεων, κ.λπ.). Ένα μεγάλο ευχαριστώ για τη διοργάνωση της έκθεσης αξίζουν οι συντελεστές: Αντώνης Πατούνης και η σύζυγός του Άννα Γαβαλά, η Βιργινία Μπούτα και ο Νίκος, η Τασούλα, η Νίκη, η Κατερίνα και η Μαρίκα (του ΔΣ της ΕΚ Πράγας), ο Γιώργος Καρκαβάννας και βέβαια το προσωπικό του Σπιτιού, που ακόμα και τα παιδιά της ρεσεψιόν βοηθούσανε.

Οι συντελεστές: από αριστερά: Γιώργος, Αντώνης, Άννα, Βιργινία, Νίκος και Τασούλα

Ακολουθεί η ομιλία του Αντώνη Πατούνη:

«Αγαπητοί φίλοι,

Σας καλωσορίζω στη φωτογραφική έκθεση, η οποία πραγματοποιείται υπό την αιγίδα της Ελληνικής Κοινότητας της Πράγας και έχει φιλανθρωπικό σκοπό, στηρίζοντας τους μαθητές της κοινότητάς μας.

Η φωτογραφία είναι το πάθος μου. Είναι ο τρόπος μου να αποτυπώνω στιγμές από τον υπέροχο κόσμο που μας περιβάλλει και να τις μοιράζομαι μαζί σας ώστε να μπορέσετε κι εσείς να βιώσετε τη μοναδικότητα της κάθε στιγμής.

Η παρούσα έκθεση, με τίτλο «Φιλία μεταξύ Αιγαίου και Πράγας, είναι ένα φωτογραφικό ταξίδι που ξεκινά από τα καταγάλανα νερά του Αιγαίου και καταλήγει στην πανέμορφη Πράγα, μια πόλη-κόσμημα της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Μέσα από αυτήν την έκθεση θέλησα να αναδείξω τις ομορφιές των δύο χωρών που έχω βαθιά μέσα στην καρδιά μου: της Ελλάδας, της γενέτειράς μου, όπου έζησα το μεγαλύτερο μέρος της ζωής μου και της Τσεχίας, όπου ζω και εργάζομαι τα τελευταία 12 χρόνια.

Κάθε χώρα έχει τη δική της ταυτότητα, τα χρώματά της, τις παραδόσεις και το φυσικό της τοπίο. Όμως κοινός παρονομαστής τους είναι η ομορφιά. Αυτήν ακριβώς την ομορφιά προσπάθησα να αποτυπώσω

με τον φωτογραφικό μου φακό, παρουσιάζοντας τόσο αστικά όσο και φυσικά τοπία. Σχετικά με την Πράγα, θα δείτε φωτογραφίες από το επιβλητικό Κάστρο της Πράγας, ένα μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και από τη φύση που την περιβάλλει, όπως το κελάδημα ενός μικρού σπουργιτιού που αναγγέλλει την άνοιξη.

Από την πλευρά του Αιγαίου, θα σας παρουσιάσω εικόνες της φύσης, όπως ο

γαλαξίας που αναδύεται πάνω από την παραλία Ταβάρι της Λέσβου, καθώς και στιγμές από το αστικό τοπίο, όπως οι χαρακτηριστικές αιγαιοπελαγίτικες βαρκούλες, το σήμα κατατεθέν των ελληνικών νησιών.

Πίσω από κάθε φωτογραφία υπάρχει μια ιστορία και προσεκτική προετοιμασία. Αρχικά γεννιέται η ιδέα: φαντάζομαι, για παράδειγμα, τη Γαλαξιακή οδό να υψώνεται πάνω από το Αιγαίο και στη συνέχεια αναζητώ το

κατάλληλο φυσικό περιβάλλον για να αποτυπώσω την εικόνα αυτή. Έπειτα ακολουθεί η σωστή προετοιμασία, οι κατάλληλες φωτογραφικές ρυθμίσεις και ο εξοπλισμός που θα αναδείξουν καλύτερα τη στιγμή. Υπάρχουν όμως και οι στιγμές που είναι απρόβλεπτες, όπως οι ακτίνες του ήλιου που ξαφνικά ξεπροβάλλουν ανάμεσα στα σύννεφα φωτίζοντας ένα θέμα όπως το Κάστρο

της Πράγας, εικόνα που μπορείτε να δείτε στην είσοδο της έκθεσης. Τελικά, η φωτογραφία είναι για μένα η τέχνη να μοιράζεσαι στιγμές και συναισθήματα με τον κόσμο γύρω σου. Όπως θα παρατηρήσετε δίπλα σε κάθε έργο υπάρχει ένας κωδικός QR, τον οποίο μπορείτε να σαρώσετε για να διαβάσετε την περιγραφή της αντίστοιχης φωτογραφίας. Τα έργα

είναι διαθέσιμα προς πώληση σε τρία μεγέθη (μικρό, μεσαίο και μεγάλο), με όλα τα έσοδα να προσφέρονται για την κάλυψη των αναγκών της Ελληνικής Κοινότητας Πράγας. Σας ευχαριστώ από καρδιάς και θα είμαι στη διάθεσή σας καθ' όλη τη διάρκεια της έκθεσης για οποιαδήποτε απορία προκύψει.»

Ο Αντώνης με την Μαρίκα, Τασούλα και Νίκη, όλοι συντελεστές της διοργάνωσης της έκθεσης

Σύντομο βιογραφικό σημείωμα του Αντώνη Πατούνη

Γεννήθηκε στις 12 Νοεμβρίου 1984 στη Θεσσαλονίκη και κατάγομαι από το όμορφο νησί της Μυτιλήνης. Μετά το σχολείο, σπούδασα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, στο Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων στη Σάμο, τη γενέτειρα

του Πυθαγόρα. Στη συνέχεια, απέκτησα Μεταπτυχιακό Δίπλωμα από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, στο Τμήμα Μηχανικών Τηλεπικοινωνιών. Στην Ελλάδα εργάστηκα για δύο χρόνια ως καθηγητής πληροφορικής και το 2013 μετακόμισα στο Μπρνο, όπου εργάστηκα ως μηχανικός πληροφορικής για δύο χρόνια. Από το

2015, ζω με την οικογένειά μου στην Πράγα, όπου εργάζομαι ως μηχανικός πληροφορικής. Η φωτογραφία είναι το μεγάλο μου πάθος. Μου αρέσει να αποτυπώνω όμορφα τοπία, πουλιά και τον νυχτερινό ουρανό μέσα από την αστροφωτογραφία.

23 Μαρτίου – Διπλή γιορτή στον Ι.Ν. Γεννήσεως της Θεοτόκου

(Narozeni Panie Marie, V Lázních 15/1, 159 00 Praha-Malá Chuchle)

Αυτή την Κυριακή, 23 Μαρτίου 2025 στον Ι.Ν. της Ελληνορθόδοξης Εκκλησίας, γιορτάστηκε η γιορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου και της Επανάστασης του 1821. Παρευρέθηκαν ο Πρέσβης της Ελλάδας, κ. Ντίνος Κωνσταντίνου, ο οποίος χαιρέτησε τους ενορίτες, και ο Πρέσβης της Κύπρου, κ. Δημήτριο Χατζηαργύρου.

Μετά τη Θεία Λειτουργία τελέστηκε Δοξολογία και γιορτή στον κήπο. Όπως κάθε φορά, οι ενορίτες και φίλοι της ενορίας, φέρανε διάφορα νόστιμα νηστήσιμα και γέμισε χαρά και αγάπη ο κήπος της εκκλησίας.

29 Μαρτίου – Γιορτάζουμε την εθνική επέτειο της 25ης Μαρτίου 1821

Πρώτο τραπέζι, δίπλα στην κόρη του κ. Ντίνος Κωνσταντίνου και η κ. Η. Κοχοούτοβα, από αριστερά η σύζυγος του κ. Κωνσταντίνου, ο Γιακούμπ Στέντρον, η σύζυγός του, Σέιφερ

Η ΕΚ Πράγας γιορτάζει την επέτειο της 25ης Μαρτίου 1821 στο Klaster Minoritu, Mala Stupartska 6, Stare Mesto, Praha 1. Όπως πάντα οι μικροί μας μαθητές του τμήματος ελληνικής γλώσσας και του τμήματος μουσικοκινητικής κλέψανε την παράσταση! Συγχαρητήρια στο καλλιτεχνικό συγκρότημα της ΕΚ Πράγας, 'Ακρόπολις', καινούργιες στολές, καινούργιοι χοροί! Τη γιορτή χαιρέτησε ο Πρέσβης της Ελλάδας, κ. Ντίνος Κωνσταντίνου. Μαζί μας ήταν ο Διευθυντής του Σπιτιού Εθνικών Μειονοτήτων, κ. Γιακούμπ Στέντρον με τη σύζυγό του Σέιφερ, η Διευθύντρια των Εκδηλώσεων του Μοναστηριού, κ. Helena Kohoutova, με την οικογένειά της και οι τρεις μοναχοί του Μοναστηριού. (Το Μοναστήρι

ιδρύθηκε το 1886, σήμερα έχει μόνο 3 μοναχούς και χρησιμοποιείται κυρίως για εκδηλώσεις, συναυλίες, γάμους, κ.ά.). Ευχαριστούμε το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚ Πράγας (Γασούλα, Νίκη, Κατερίνα, Μαρίνα, Μιχάλη) για τη διοργάνωση του εορτασμού, ευχαριστούμε τις δασκάλες του τμήματος ελληνικής και τσεχικής γλώσσας, Βιργινία Μπούτα, Κατερίνα Σπάλα και Έλλη Αλωνεύτου για την υπέροχη προετοιμασία του καλλιτεχνικού προγράμματος των μικρών μας μαθητών. Ευχαριστούμε την ορχήστρα της ΕΚ Πράγας, 'Ακρόπολις' με την οποία διασκεδάσαμε μέχρι τις πρωινές ώρες (μερικοί από εμάς δεν αλλάζανε την ώρα!!!!). Μπράβο, παιδιά της ορχήστρας, υπέροχο το πρόγραμμά

σας! Και πιο πολύ ευχαριστούμε το ελληνικό εστιατόριο YAYAS του Βασίλη Γιαλαουζίδη και την υπέροχη οικογένειά του για το νοστιμότατο ελληνικό μενού, ελληνικά ποτά και την ελληνική ατμόσφαιρα. Ευχαριστούμε τους καλούς μας χορηγούς για τα δώρα για τη λαχειοφόρο αγορά: Greece Tours, Olympus, Asteras, Zavalianis Sweet, Holy Pasta.

Η δημόσια τηλεόραση CT2, εκπομπή Babylon γύρισε ντοκιμαντέρ, στο οποίο μίλησαν ο Πρέσβης της Ελλάδας, κ. Ντίνος Κωνσταντίνου και ο Διευθυντής του Σπιτιού Εθνικών Μειονοτήτων, κ. Γιακούμπ Στέντρον. Θα αναρτήσουμε το ντοκιμαντέρ όταν μας το δείξει η τηλεόραση.

Ο χαιρετισμός της δασκάλας ελληνικής γλώσσας και μουσικοκινητικής, Βιργινία Μπούτα

Αξιότιμε κύριε Πρέσβη της Ελλάδας, κύριε Κωνσταντίνου,
Αγαπητή κυρία Πρόεδρε της Ελληνικής Κοινότητας Πράγας,
Αγαπητοί φίλοι της Ελλάδας που βρίσκεστε σήμερα μαζί μας,
Αγαπημένοι γονείς των παιδιών της Ελληνικής Κοινότητας,
Αξιαγάπητα και λατρεμένα παιδιά!

Σήμερα είναι μέρα γιορτής για να τιμήσουμε την 25η Μαρτίου, μία ημέρα με ιδιαίτερη σημασία για την ιστορία και τον πολιτισμό μας. Για μένα προσωπικά, κάθε εθνική επέτειος είναι μία ευκαιρία να θυμηθούμε τη δύναμη της ενότητας, τη δύναμη της ελευθερίας και την παράδοσή μας, όπου κι αν βρισκόμαστε στον πλανήτη μας.

Ο Γιώργος Σεφέρης έγραφε στις «Δοιμές», (μια συλλογή δοιμιών):

«Τελειώνοντας μία εποχή, είναι ανάγκη να φτιάξουμε καινούργια»

Μια τέτοια καινούργια εποχή, αφήστε με να πιστεύω, ότι έχουν ξεκινήσει τα παιδιά.

Σήμερα, τα παιδιά του τμήματος της Μουσικοκινητικής Αγωγής και Παραδοσιακών Χορών της Ελληνικής Κοινότητας, θα τραγουδήσουν ένα παραδοσιακό τραγούδι, το «Γιάννη μου το μαντίλι σου» και θα χορέψουν ένα τραγούδι που η ιστορία του ξεκινά το 1870 και φτάνει το 1937 όπου μελοποιείται με άλλο ρυθμό και ελαφρώς παραλλαγμένους στίχους από τον Βασίλη Τσιτσάνη, το «Κίνησε η Γεραιά».

Τα παιδιά που συμμετέχουν σήμερα είναι:

Νίνα, Νεφέλη, Δάφνη, Χριστιανός, Θωδωρής, Ιάσων, Έκτωρ, Ζωή, Αναστασία, Μελίσα, Σοφία, Ανδρέας, Έκτορας, Θωδωρής, Αμαλία, Χριστίνα, Ρικάρντο, Πέτρος, Μιχάλης, Μαρία, Ιάσωνας, Αλέξανδρος.

Ο Χαιρετισμός του Πρέσβη της Ελλάδας στην Τσεχία, κ. Ντίνο Κωνσταντίνου

Καλησπέρα!

Θέλω καταρχάς να δώσω συγχαρητήρια στην Ελληνική Κοινότητα Πράγας και σε όλους τους συντελεστές της υπέροχης αυτής εκδήλωσης, σ' αυτό τον υπέροχο χώρο του Μοναστηριού. Θέλω να ευχαριστήσω τη Διευθύντρια, Helena Kohoutova, για τη συνδρομή της στην πραγματοποίηση της σημερινής γιορτής.

Σήμερα γιορτάζουμε την 25η Μαρτίου του 1821. Αναρωτιέται κανείς πώς να χαρακτηρίσει την ημέρα αυτή. Νομίζω

πως ο πιο σωστός ορισμός είναι ότι ήταν μια ημέρα ξεσηκωμού, μια ημέρα αφύπνισης του λαού που είχε ζήσει αιώνες κάτω από τον οθωμανικό ζυγό και που πολλοί θυσιάσαν ακόμα και την ίδια τους της ζωή ώστε, μέσα από πολλούς αιματηρούς αγώνες, εννιά χρόνια μετά, το 1830 να έχουμε ένα ανεξάρτητο ελληνικό κράτος.

Νομίζω ότι στην εποχή που ζούμε όπως συντελούνται τεκτονικές, θα έλεγα, αλλαγές, όπου επαναπροσδιορίζεται ο κόσμος, το μήνυμα της 25ης Μαρτίου είναι πιο επίκαιρο από ποτέ. Ο αγώνας για την ανεξαρτησία, για την ελευθερία, για την δικαιοσύνη, για την αυτοδιάθεση των λαών είναι ο φάρος εκείνος που πρέπει να οδηγεί κι εμάς ακόμα και σήμερα. Από τη μία πλευρά είναι χρέος μας η μνήμη και από την άλλη, είναι χρέος μας να διατηρήσουμε άσβεστη αυτή τη φλόγα για ελευθερία, για ανθρώπινα δικαιώματα, για δικαιοσύνη.

Η Ελλάδα έχει περάσει αυτά τα 204 χρόνια από πολλές φάσεις: από θριάμβους, από καταστροφές, από νίκες και ήττες. Το σημαντικότερο όλων είναι ότι πρέπει να μάθουμε να αντλούμε δύναμη, εμπειρία και γνώση από όλη αυτή την πορεία. Νομίζω ότι πρέπει να αισθανόμαστε υπερήφανοι σήμερα που

η Ελλάδα είναι πυλώνας σταθερότητας στην ανατολική Μεσόγειο, διαθέτει τις πλέον ισχυρές ένοπλες δυνάμεις που αποτελούν την απόλυτη εγγύηση για την ασφάλεια της χώρας, την εδαφική ακεραιότητα της χώρας.

Να πούμε επίσης ότι δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Επανάσταση ξεκίνησε από το εξωτερικό, από τους Έλληνες του εξωτερικού, από τη Φιλική Εταιρία στην Οδησό, από τη Βιέννη, την Τεργέστη, την Αλεξάνδρεια στην Αίγυπτο και αλλού. Οπότε δεν υπάρχουν Έλληνες που ζούνε στην Ελλάδα και Έλληνες που ζούνε στο εξωτερικό. Εγώ δεν κάνω αυτό το διαχωρισμό. Υπάρχουν Έλληνες! Ο Ελληνισμός είναι οικουμενικός, είναι ένας! Και όλους μας συνδέει αυτή η αγάπη για μια πραγματικά ευλογημένη χώρα, για μια ευλογημένη Πατρίδα όπως είναι η Ελλάδα.

Θέλω, λοιπόν, να ευχηθώ σε όλους υγεία, πρόοδο, αγάπη και να θυμόμαστε πάντα αυτή τη μεγάλη θυσία που έκαναν οι πρόγονοί μας για να είμαστε εμείς ελεύθεροι.

Ζήτω η Ελλάδα! Ζήτω το έθνος!

Ευχαριστούμε το Δήμο Πράγας για την οικονομική στήριξη!

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ – ΑΝΟΙΞΕ ΤΟ ΕΠΙΤΙΜΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΣΤΟ ΜΠΡΝΟ

Ο Πρέσβης της Ελλάδας στην Τσεχία, κ. Ντίνος Κωνσταντίνου εγκαινίασε το νέο επίτιμο προξενείο στην πόλη Μπρνο, στην οδό Βεβερζί 9, κτήριο Konzulta. Το χρηματοδοτεί και το λειτουργεί συμπληρωματικά στην κύρια εργασία του ο επίτιμος πρόξενος κ. Τομάς Καπίτσκα. Γραμματέας: Αριστείδης Φρανκ.

Τηλέφωνο: 00420 608 700 538. Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα 10.30-13.30. Το προξενείο δεν θα ασχολείται με διαβατήρια και βίζες.

Η τελετή φιλοξενήθηκε στους χώρους του Ινστιτούτου Αρχαιολογίας και Μουσειολογίας- UNESCO του Πανεπιστημίου Masaryk. Στο τέλος από την Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής σχολής απονεμήθηκε τιμητικό βραβείο για το μεταφραστικό έργο της κυρίας Σγουρδαίου, επί χρόνια καθηγήτριας στην έδρα Κλασικών Σπουδών. Είναι μια σημαντική στιγμή για τον Ελληνισμό της Μοραβίας που από την εποχή του χαλκού έχει διακριτές και διαρκείς σχέσεις με την περιοχή του Αιγαίου. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως εδώ έφτασαν και δίδασκαν οι Κύριλλος και Μεθόδιος. Η επίδραση τους στην

τοπική κουλτούρα ήταν καταπληκτική. Στην περιοχή δραστηριοποιείται αργότερα αξιόλογος αριθμός και σημαντικών για την εποχή Ρωμαίων εμπόρων όπως ο Σίνας. Στο τοπικό κάστρο έμεινε υπό περιορισμό ο Υψηλάντης. Κατά την διάρκεια του εμφυλίου φιλοξενήθηκαν εδώ σε τοπικά παλάτια που είχαν κατασχεθεί απ' τους Ναζί και τους συνεργάτες τους χιλιάδες παιδιά απ' την Ελλάδα. Μετά την υποχώρηση του ΔΣΕ ενώθηκαν με τις χιλιάδες οικογένειες των μαχητών που φιλοξενήθηκαν από την τότε Τσεχοσλοβακία ως πολιτικοί πρόσφυγες. Οι πολιτικοί

πρόσφυγες της Παροικίας του Μπρνο είχαν στην περιοχή ελληνικά σχολεία, πολιτιστικούς συλλόγους, αθλητικές ομάδες, καλλιτεχνικά συγκροτήματα, ομάδες ποδοσφαίρου. Μετά την πτώση της Χούντας στην Ελλάδα σταδιακά οι Έλληνες επαναπατρίστηκαν.

Σήμερα εργάζονται αρκετοί νέοι Έλληνες μετανάστες, κυρίως σε μεγάλες πολυεθνικές και τοπικές εταιρείες πληροφορικής. Το νέο προξενείο σίγουρα θα βοηθήσει τον Ελληνισμό εδώ και μπορεί να παίξει θετικό ρόλο στην ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ των δύο λαών. (Του Μανώλη Κλώντζα)

4 ΑΠΡΙΛΙΟΥ – ΝΙΚΗΣΑΜΕ! ΤΕΛΙΚΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΑΙΖΟΝ... 68:56

«Είμαστε μια ομάδα Ελλήνων φίλων στην Τσεχία που σχημάτισαν μια ομάδα μπάσκετ, ανταγωνιζόμενοι στο τοπικό πρωτάθλημα μόνο με Έλληνες παίκτες. Ακολουθήστε μας για να μείνετε ενημερωμένοι για το ταξίδι μας, φέρνοντας το πάθος του ελληνικού μπάσκετ στα γήπεδα της Τσεχίας!» (Hellenic Aritma B)

Η ελληνική ομάδα μπάσκετ, **Hellenic Aritma** της Πράγας τελείωσε την νικηφόρα της πορείας αυτής της σαιζόν πάλι με νίκη. Ο τελικός αγώνας ήταν ενάντια στην τσεχική ομάδα Tygři Praha C και έληξε 68:56! Πρέπει να σημειώσουμε ότι ήμασταν εκεί να υποστηρίξουμε την ομάδα μας: μέλη της ΕΚ Πράγας,

οι ευγενικοί χορηγοί, οι οικογένειες των παιχτών με τα παιδιάκια τους, υπάλληλοι της Πρεσβείας της Ελλάδας στην Τσεχία και φίλοι και φίλες της ομάδας. Συγχαρητήρια στην ομάδα, στον προπονητή της ομάδας, Βασίλη Τσούμα και στον Φίλιππο Λιάκο για την εξαιρετική δουλειά που έχουνε κάνει για να ακουστεί η νέα ομάδα

μας στην Πράγα. Ευχόμαστε σε όλους μεγαλύτερες επιτυχίες στη νέα σαιζόν!!!

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Ο 'ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ' ΚΑΙ ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΜΑΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Αυτή τη μέρα οι μικρή μας μαθητές του τμήματος ελληνικής γλώσσας είχαν ένα πολύ πιο διαφορετικό μάθημα. Ήρθε ο Καραγκιόζης από την Κω για πρώτη φορά (και ευχόμαστε να μην είναι η τελευταία) στην Πράγα και συγκεκριμένα στο Σπίτι Εθνικών Μειονοτήτων στο μάθημα ελληνικής γλώσσας! Οι μικροί μαθητές αμέσως ξεκίνησαν να ζωγραφίζουν τη φιγούρα του Καραγκιόζη (και νομίζω και οι γονείς δεν ήταν λιγότερο χαρούμενοι να δούνε τον Καραγκιόζη στην Πράγα!) ενώ ο 'θείος' καραγκιοζοπαίχτης, Νικόλας Σπύρου, μας μιλούσε για τον Καραγκιόζη και τους φίλους του. Ο θείος Νικόλας δεν ήρθε με άδεια χέρια, μοίρασε στους μικρούς μαθητές από μία φιγούρα του Καραγκιόζη και βιβλία με βίντεο 'Ο Καραγκιόζης της ζωής μας'. Ευχαριστούμε τον Νικόλα Σπύρου για την ευγενική του προσφορά στους μικρούς μας μαθητές. Τον περιμένουμε τον χειμώνα με το πρώτο του βιβλίο (που μόλις είχε βγει όντως την ώρα που μας μιλούσε για τον Καραγκιόζη!!!) 'Ο Καραγκιόζης και ο Ιπποκράτης στην Κω'. Ευχαριστούμε

τις δασκάλες μας Κατερίνα Σπάλα και Έλλη Αλωνεύτου για την διοργάνωση

αυτής της υπέροχης εκδήλωσης για τους μικρούς μας μαθητές.

20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, ΠΑΣΧΑ – ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ, ΥΓΕΙΑ, ΕΥΤΥΧΙΑ, ΑΓΑΠΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ Σ’ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ!

ΠΑΣΧΑ: ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΝΟΡΙΑΣ ΠΡΑΓΑΣ

Ανακοίνωση

Αγαπητοί φίλοι και φίλες,
Με ιδιαίτερη χαρά θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι ως Ελληνορθόδοξη Ενορία Πράγας έχουμε εις την κατοχή μας από το περασμένο Σάββατο τον Ιερό Ναό Γεννήσεως της Θεοτόκου (Narozeni Panie Marie, V Lázních 15/1, 159 00 Praha-Malá Chuchle) στη δημοτική ενότητα της Πράγας 5 και συγκεκριμένα στη περιοχή Mala Chuchle (στάση λεωφορείων με πολύ συχνή επικοινωνία για όσους δεν έχουν αυτοκίνητο και για όσους χρησιμοποιούν τραμ 4,5,12,20,30- μέσω Andel κατεύθυνση Sidliste Barandov στάση Lihovar και από εκεί 3-4 λεπτά με το λεωφορείο 241,244,129 και 172).

Έτσι επιτέλους οι Έλληνες ορθόδοξοι χριστιανοί θα μπορούν να συμμετάσχουν τα απογεύματα του κάθε Σαββάτου στον εσπερινό και τις Κυριακές πλέον (και όχι τα Σάββατα) στη λειτουργική ζωή της εκκλησίας μας. Καθώς επίσης και τα παιδιά μας τα οποία θα έχουν ένα χώρο για το Κατηχητικό σχολείο τους καθώς και τη δανειστική βιβλιοθήκη τους. Περαιτέρω, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι ο Ναός χρειάζεται μια σχετική ανακίνηση, αγορά και τοποθέτηση των εκκλησιαστικών αντικειμένων και λοιπών ειδών όπως Αγία Τράπεζα, Εικόνες, Τέμπλο, σοβάντισμα, τμηματικό σοβάντισμα και βάψιμο σε ορισμένα τμήματα, τοποθέτηση καλοριφέρ

ή θερμοπομπών, καθάρισμα των εξωτερικών χώρων (π.χ. κούρεμα, αποψίλωση φυτών γύρω από το Ναό) κ.λπ.

Σημειωτέον ότι έως ότου βγάλουμε νέα ανακοίνωση θα συνεχίζουμε τις Θείες Λειτουργίες στον Άγιο Κύριλλο και Άγιο Μεθόδιο στο Κάρολοβο Νάμiesτι.

Θα θέλαμε δε εδώ να σας παρακαλέσουμε να συνεισφέρετε όπως μπορείτε, με ότι και όσα μπορείτε για να καταφέρουμε να φέρουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα. Τη συνεισφορά σας μπορείτε να την δώσετε μετά το πέρας της Θ. Λειτουργίας κάθε Σάββατο στον πατέρα Κύριλλο ή στον αδελφό Αναστάσιο Βίτσιο.

Θα θέλαμε τέλος να ευχαριστήσουμε το μέλος του εκκλησιαστικού συμβουλίου κα. Maria Mrackova για την εύρεση του Ναού καθώς και τον πατέρα Κύριλλο για τις ολοκληρωμένες και επιτυχείς συζητήσεις μεταξύ της καθολικής και της Ελληνορθόδοξης ενορίας καθώς και τον Αρχιεπίσκοπο Πράγας κ.κ. Μιχαήλ καθώς και τον καθολικό ιερέα του Ναού πατέρα Josef για την έμπρακτη στήριξη και συμπάθεια του προς τον ελληνορθόδοξο κλήρο και

λαό. Με εν Χριστώ αγάπη εκ μέρους του ΕΣ Εμμανουήλ Στιβακτάκης

Ευχαριστίες του Πατέρα Κυρίλλου

Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω όλους που συμμετείχατε στη διοργάνωση των εορτών. Κάνατε ωραία διακόσμηση του επιτάφιου (Ειρήνη, Κική, Κατερίνα και άλλες). Η Μαρία (aka Αθηνά) έραψε ωραία πανιά για διακόσμηση του ναού, επίσης έκανε μια εξαιρετική δουλειά στη διακόσμηση του Σταυρού, του Τέμπλου, της μεγάλης εικόνας Αναστάσεως και γενικά όλου του ναού με τα λουλούδια. Τη βοήθησε σ’ αυτό κυρίως η Βερονίκα Τροφίμοβα με τα αγόρια της, η Τατιάνα και άλλοι. Συγχωρείται με παρακαλώ εάν παράλειψα κάτι. Επίσης κάναμε εξαιρετική δουλειά στον καθαρισμό του ναού πριν το Πάσχα. Ευχαριστώ και τον Μάριο με τον Γιάννη και τους άλλους ψάλτες για την αντοχή σας και ότι κάνατε με την άριστη ψαλτική τέχνη σας και προσευχή να νιώθουμε τη χαρά της Αναστάσης.

Βλέπω μια αγάπη εκ μέρους μας προς το ναό μας. Χριστός Ανέστη! Να είστε όλοι ευλογημένοι! Σας ευχαριστώ εκ καρδιάς!

ΜΑΡΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ, ΣΥΝΘΕΤΗΣ, ΜΑΕΣΤΡΟΣ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ, ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΣ

P. Boulez: 'Αν μπορούσα να σας εξηγήσω με λόγια αυτά που εκφράζω μέσα από τη μουσική μου, τότε δεν θα έγραφα μουσική, απλά θα σας τα έλεγα. Δημιουργώ μουσική για να σας πω αυτά που δεν μπορώ να σας πω με λόγια, ούτε με κανένα άλλο τρόπο'.

Ποιος είναι ο Μάριος Χρίστου;

Ο **Μάριος Χρίστου** είναι συνθέτης, μαέστρος, παιδαγωγός και μουσικός θεωρητικός, ο οποίος ζει στην Πράγα. Το συνθετικό του έργο είναι επηρεασμένο από τη **βυζαντινή μουσική**, την ελληνική παραδοσιακή μουσική, καθώς και από το έργο σύγχρονων συνθετών όπως ο **Arvo Pärt**, ο **Henryk M. Górecki**, ο **Valentin Silvestrov** κ.α. Έργα του έχουν ανατεθεί από φεστιβάλ όπως το **EuropArt Festival** στις Βρυξέλλες και ερμηνευθεί από διακεκριμένα σύνολα και εξέχοντες μουσικούς, όπως οι **Prague Chamber Soloists (PKS)**, **Trio Bohémo**, **Sedláček Quartet**, **FAMA Quartet**, **NeoKlasik orchestra**, **Kühn Choir of Prague**, **Radek Baborák**, **Canti di Praga**, **Karel Dohnal** κ.α.

la Gregoriana Pragensis, **Prague Chamber Soloists**, τον **Αλκίνοο Ιωαννίδη** και άλλους καλλιτέχνες.

Είναι επίσης ιδρυτής και καλλιτεχνικός διευθυντής του φεστιβάλ Ορθόδοξης μουσικής **Αρχαίων Κάλλος**, καλλιτεχνικός διευθυντής του **Philokallia Ensemble**, κύριος φάλτης του **Ιερού Ναού Γεννήσεως της Θεοτόκου** στην Πράγα, ενώ παράλληλα διδάσκει σε διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Πράγα.

Τ: Πού και πότε γεννήθηκες; Μίλησέ μας για τις σπουδές σου στη μουσική. Πότε και γιατί ήρθες στην Τσεχία; Οι πρώτες σου εντυπώσεις...

Μ: Γεννήθηκα στη Λευκωσία το 1978. Αγάπησα την μουσική από μικρός, αλλά οι συνθήκες στις οποίες μεγάλωσα δεν με βοήθησαν να λάβω

Παρόλη την έλλειψη καλής μουσικής προπαίδειας, αυτοσχεδιάζα στο πιάνο και συνέθετα μουσική από μικρός.

Το 2001, σε ηλικία 23 χρόνων ήρθα στην Πράγα για να σπουδάσω μουσική έχοντας μόνο βασική μουσική παιδεία (λίγα ιδιαίτερα μαθήματα πιάνου, βασική θεωρία, στοιχειώδεις ικανότητες στην κιθάρα). Πριν έρθω στην Πράγα έκανα διάφορες δουλειές, μπορώ να πω πως από τα 14 μέχρι τα 23 δοκίμασα πάρα πολλά επαγγέλματα. Η πιο σταθερή δουλειά όμως που έκανα πριν έρθω στην Πράγα ήταν αυτή του κινηματογραφιστή (κάμεραμαν) στον τηλεοπτικό σταθμό «Mega».

Την Πράγα την ερωτεύτηκα αμέσως μόλις έφτασα στο αεροδρόμιο, και η αγάπη μου φούντωσε ακόμα πιο πολύ όταν γνώρισα την Παλιά Πόλη... Αρχικά σπούδασα διεύθυνση χορωδίας και μουσικά παιδαγωγικά στο Πανεπιστήμιο του Καρόλου. Αργότερα σπούδασα σύνθεση και διεύθυνση ορχήστρας στο κονσερβατόριο της Πράγας και στη συνέχεια σύνθεση στην Ακαδημία Μουσικής (HAMU).

Το 2005, παράλληλα με τις σπουδές μου, δημιούργησα το φωνητικό σχήμα **Philokallia Ensemble** το οποίο σήμερα λειτουργεί και ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός. Στη διάρκεια της λειτουργίας του το **Philokallia Ensemble** έχει συμμετάσχει σε πολλές εκδηλώσεις στην Πράγα καθώς και το εξωτερικό και έχει διοργανώσει πλήθος μουσικών δράσεων, ανάμεσα στις οποίες εξέχουσα θέση κατέχει το **Φεστιβάλ Ορθόδοξης Μουσικής «Αρχαίων Κάλλος»**.

Το 2006 ανέλαβα τη διεύθυνση της χορωδίας στον καθεδρικό ναό του Κυρίλλου και Μεθοδίου στην Πράγα. Την ίδια περίπου, εποχή άρχισα να διδάσκω, αλλά και να γράφω μουσική στην ίδια πόλη, δραστηριότητες τις οποίες διατηρώ μέχρι σήμερα.

Ανάμεσα στις σημαντικότερες μελέτες του στον χώρο της **μουσικολογίας** ξεχωρίζει η έρευνά του για τη βυζαντινή μουσική στην όπερα του **Bohuslav Martinů** *Greek Passion*.

Ως **μαέστρος**, έχει συνεργαστεί με κορυφαία σύνολα και μουσικούς, όπως την **Prague Chamber Choir**, **Scho-**

καλή αρχική μουσική παιδεία. Η μουσική φλέβα όμως βρισκόταν στην οικογένεια του πατέρα μου και συγκεκριμένα στον παππού μου ο οποίος ήταν βιολάρας -όπως λέγεται στα κυπριακά ο βιολιστής- φάλτης και μετέπειτα μοναχός στην Μονή του Αγίου Σάββα στα Ιεροσόλυμα.

Τ: Πώς προέκυψε το ενδιαφέρον σου στη βυζαντινή μουσική;

Μ: Η βυζαντινή μουσική με ενδιέφερε πάντα. Θυμάμαι και αναπολώ τις μέρες που, ως κινηματογραφιστής στην Κύπρο, πηγαίναμε με το τηλεοπτικό συνεργείο να οπτικογραφήσουμε την Θεία Λειτουργία στο μετόχι της Ιεράς Μονής Κύκκου. Τότε, πρωτοφάλτης του χορού ήταν ο αείμνηστος π. Διονύσιος Μαχαριώτης ο οποίος ήταν ένας πραγματικός και σπάνιος μύστης της βυζαντινής μουσικής. Όταν έφελνε, έμεναν όλοι εκστατικοί, ακόμη και οι συνάδελφοι από το συνεργείο που δεν είχαν καμία ιδιαίτερη σχέση ούτε με τη θρησκεία αλλά ούτε και με την μουσική. Αυτή ήταν ίσως η πρώτη δυνατή εμπειρία που είχα σχετικά με την βυζαντινή μουσική. Πριν έρθω στην Πράγα, έλαβα μαθήματα για λίγους μόνο μήνες, πράγμα που αναγκάστηκα να εγκαταλείψω λόγω των σπουδών μου στην Ευρωπαϊκή λόγια μουσική (αυτό που κάποιοι αποκαλούν «σοβαρή μουσική»).

Το ενδιαφέρον μου για τη βυζαντινή μουσική αναζωπυρώθηκε το 2010 με την ίδρυση του Φεστιβάλ Ορθόδοξης Μουσικής Αρχαίον Κάλλος. Από τότε, άρχισα να ασχολούμαι ξανά με τη βυζαντινή μουσική. Μέσα από το φεστιβάλ είχα την ευλογία να γνωρίσω και να δουλέψω με πολύ σημαντικούς φάλτες και μουσικολόγους όπως είναι ο Αχιλλέας Χαλδαιάκης, ο Γρηγόριος Αναστασίου, ο Πέτρος Παπαεμμανουήλ κ.α.

Το πιο σημαντικό βήμα, όμως, έγινε το 2020, όταν είχα διοριστεί από τον

Αρχιεπίσκοπο Πράγας ως φάλτης της Ελληνόφωνης ενορίας της Πράγας στην Malá Chuchle. Η χαρά που παίρνω μέσα από την ψαλτική δεν μπορεί εύκολα να περιγραφεί...

Τ: Μίλησε μας για τα έργα σου και τις συναυλίες σου...

Μ: Η μουσική που γράφω εντάσσεται στο πλαίσιο της κοινώς λεγόμενης σύγχρονης κλασικής μουσικής. Τα έργα μου είναι σχεδόν όλα εμπνευσμένα από την ελληνική μουσική, κοσμική -παραδοσιακή ή βυζαντινή εκκλησιαστική μουσική. Γράφω κυρίως συνθέσεις που παίζονται σε συναυλίες κλασικής μουσικής. Παράλληλα με αυτό, διοργανώνω συναυλίες ως καλλιτεχνικός διευθυντής του φεστιβάλ «Αρχαίον Κάλλος» ενώ επίσης συμμετέχουμε σε διάφορες εκδηλώσεις με τη χορωδία του Philokallia Ensemble. Είμαι πολύ χαρούμενος και ευγνώμων που οι συναυλίες μας έχουν μεγάλη και θετική ανταπόκριση από το κοινό της Τσεχίας.

Τ: Τι σημαίνει για σένα η μουσική;

Μ: Πιστεύω πως ότι και να πούμε για τη μουσική, δεν μπορούμε να ορίσουμε απόλυτα την ουσία της, δηλαδή δεν μπορούμε και δεν θα μπορούσαμε ποτέ να απαντήσουμε εξαντλητικά στο ερώτημα “Τι είναι μουσική;”. Συνεπώς, δεν μπορούμε να ορίσουμε απόλυτα και το τι δεν είναι μουσική. Αυτό, ωστόσο, δεν σημαίνει πως δεν μπορούμε να πούμε τίποτα για

την μουσική. Αντιθέτως, μπορούμε να πούμε πολλά για την μουσική, πάρα πολλά.... Αυτό που έχει σημασία, πιστεύω, είναι να καταλάβουμε πως η μουσική δεν είναι ποτέ αυτοσκοπός αλλά μέσο, ένα μέσο για να εκφράσουμε ή να βιώσουμε πράγματα τα οποία δεν μπορούν να μεταδοθούν με άλλο τρόπο. Ως εκ τούτου, πράγματα τα οποία δεν μπορούν να περιγραφούν ή να εξηγηθούν με λόγια. Επίσης, πιστεύω πως η μουσική καθαυτή δεν είναι ούτε “καλή”, ούτε “κακή”. Αφού είναι μέσο, τότε όπως όλα τα μέσα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διάφορους σκοπούς, καλούς, κακούς, ουδέτερους.

Αν με ρωτάτε τι θέλω να εκφράσω εγώ προσωπικά μέσα από την μουσική, τότε θα σας πω αυτό που είπε και ο P. Boulez: ‘Αν μπορούσα να σας εξηγήσω με λόγια αυτά που εκφράζω μέσα από τη μουσική μου, τότε δεν θα έγραφα μουσική, απλά θα σας τα έλεγα. Δημιουργώ μουσική για να σας πω αυτά που δεν μπορώ να σας πω με λόγια, ούτε με κανένα άλλο τρόπο’.

Τ: Είσαι στην Τσεχία αρκετά χρόνια. Σκοπεύεις να μείνεις στην Τσεχία;

Μ: Όταν ο άνθρωπος κάνει σχέδια ο Θεός γελάει.... (γέλια...). Κοίτα, σίγουρα δεν σκοπεύω να φύγω από την Τσεχία, δεν έχω τέτοια σχέδια. Για να είμαι ειλικρινής, έχω ένα προαίσθημα πως θα μείνω στην Τσεχία, αν και δεν ξέρω γιατί....

ΝΙΚΟΣ ΜΑΛΙΑΡΑΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ, ΜΟΥΣΙΚΟΣ

‘... Σε ένα τόπο μακριά από την πατρίδα, η ελληνική ψυχή παραμένει δυνατή μέσα από την ενότητα και την αλληλεγγύη. Εδώ στην Πράγα, δεν είμαστε μόνο μετανάστες ή ταξιδιώτες – είμαστε μια κοινότητα. Μια οικογένεια που κουβαλάει τον πολιτισμό, την ιστορία και τις αξίες της Ελλάδας.’

Τ: Νίκο, είχα την καλή τύχη να σε γνωρίσω στο ελληνικό εστιατόριο ‘Βάρκα’ (Barka), δηλαδή ‘γνώρισα’, άκουσα τη φωνή σου και το πλούσιο ρεπερτόριο σου. Εντυπωσιάστηκα πάρα πολύ. Νομίζω είναι αρκετοί σαν κι εμένα που δεν σε γνωρίζουν. Πες μας κάτι για τον εαυτό σου;

Ν: Γεννήθηκα και μεγάλωσα στη Βέροια Ημαθίας, με καταγωγή από το ορεινό χωριό των Βουνών Πιερίας, το Δασκίο. Σπούδασα οικονομικά στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και, μετά την αποφοίτησή μου, ολοκλήρωσα τις στρατιωτικές μου υποχρεώσεις στο στρατιωτικό μουσικό σώμα Κοζάνης. Έπειτα, παρακολούθησα ένα σεμινάριο σχετικά με ειδικά θέματα λογιστικής στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη, με διάρκεια ενός έτους. Κατά τη διάρκεια των σπουδών μου στα Ιωάννινα, εργάστηκα ως βοηθός επιδιόρθωσης υποδημάτων (τσαγκάρης) για περίπου τρία χρόνια, προκειμένου να χρηματοδοτήσω τις σπουδές μου. Επίσης, δούλευα ως μουσικός, παίζοντας κιθάρα και τραγουδώντας σε διάφορα καφέ-μπαρ και τσιπουράδικα των Ιωαννίνων και της Βέροιας, πριν και κατά τη διάρκεια των σπουδών μου. Από το 2018 έως το 2020, έζησα και εργάστηκα στη Σαντορίνη, σε μια εταιρεία ενοικίασης οχημάτων.

Τ: Πότε ήρθες στην Τσεχία και γιατί επέλεξες την Τσεχία; Ποιες ήταν οι πρώτες σου εντυπώσεις από την Τσεχία, από την Πράγα; Τι δυσκολίες συνάντησες; Συγκρίνοντας την Πράγα/ Τσεχία με την πόλη που έμεινες είτε με την Ελλάδα, ποια είναι τα θετικά και αρνητικά στοιχεία που σου αρέσουν/ δεν σου αρέσουν;

Ν: Στην Τσεχία ήρθα τον καιρό που ξέσπασε ο κορονοϊός, τον Μάρτιο του 2020, έπειτα από αναζήτηση εργασίας στον κλάδο των οικονομικών. Για εκείνη την περίοδο, αλλά και νωρίτερα, ήταν πολύ δύσκολο να βρω δουλειά στην Ελλάδα στον τομέα των οικονομικών και να ακολουθήσω το αντικείμενο που σπούδασα και με ενδιαφέρει. Η Τσεχία επιλέχθηκε

τελείως τυχαία ως προσορισμός, καθώς αναζητούσα εργασία κυρίως σε άλλες χώρες, όπως η Ελβετία, η Νορβηγία και η Δανία αλλά οι απαντήσεις ήταν αρνητικές. Έχοντας απογοητευτεί από τις απορρίψεις που είχα από αυτές τις χώρες, η κοπέλα μου, την οποία γνώρισα στη Σαντορίνη και είναι από τη Σλοβακία, μου πρότεινε να κάνω αίτηση στην Πράγα, στην Τσεχία, και ίσως να έχω περισσότερες πιθανότητες να προκύψει κάτι. Έστειλα λοιπόν το βιογραφικό μου σε κάποιες μεγάλες εταιρίες με εγκαταστάσεις και στην

Πράγα και πολύ σύντομα είχα θετική απάντηση και πρόσκληση για συνέντευξη.

Οι πρώτες εντυπώσεις από την Πράγα ήταν γενικά πολύ θετικές, όμως μη έχοντας ταξιδέψει σε άλλες χώρες του εξωτερικού πριν την Πράγα, ήταν αναμενόμενο πιστεύω.

Οι πιο μεγάλη δυσκολία που συνάντησα στην Πράγα και έπρεπε να προσαρμοστώ με αυτό, ήταν ο καιρός, που είναι αρκετά διαφορετικός από την Ελλάδα. Επίσης, το πόσο απότομα συμπεριφέρονται οι Τσέχοι πολίτες, το οποίο είναι φυσιολογικό για αυτούς, αλλά για εμάς τους Έλληνες φαίνεται πολύ περιεργό, ειδικά στην αρχή.

Ευτυχώς για μένα, η γλώσσα δεν αποτέλεσε κάποια σημαντική δυσκολία γιατί στην εταιρία που εργάζομαι τώρα, αλλά και στην προηγούμενη, η επικοινωνία γίνεται στα αγγλικά. Ακόμη, η κοπέλα μου που κατάγεται από την Σλοβακία με βοήθησε σε θέματα γραφειοκρατικά σε ότι αφορά την τσεχική γλώσσα.

Τ: Με ποια από τα αγαπημένα σου χόμπι μπορείς να ασχοληθείς εδώ;

Ν: Το χόμπι που έχω ασχοληθεί πολύ εδώ, το οποίο ασχολούμουν επίσης και στην Ελλάδα, είναι βεβαίως η μουσική. Επιπλέον, προσπαθώ να κρατώ τον εαυτό μου ενεργό και υγιή, γι’ αυτό

ασχολούμαι λίγο με το γυμναστήριο και τα ελεύθερα βάρη. Γενικά, προσπαθώ να κινούμαι συνεχώς λόγω της καθιστικής δουλειάς που κάνω.

Τ: Τραγουδάς και παίζεις κιθάρα. Άκουσα το εξαιρετικό σου ρεπερτόριο, φωνή και κιθάρα. Φαίνεται ότι έχεις μουσική εκπαίδευση. Πότε ξεκίνησες; Τι σου αρέσει περισσότερο στο ελληνικό τραγούδι; Πού τραγουδούσες στην Ελλάδα; Πες μας και κάτι για το πρόγραμμά σου στο Βάρινα, είσατε ένα υπέροχο ντούο με τον Ανδρέα Τάκη. Πότε παίζεται; Και για ποιους;

Ν: Ναι, παίζω κιθάρα, καθώς και σαξόφωνο, και επίσης τραγουδάω. Η ενασχόλησή μου με τη μουσική άρχισε σχετικά μικρός, από 7 χρονών, όταν ξεκίνησα να πηγαίνω στη φιλαρμονική Βεροίας, μαθαίνοντας σαξόφωνο από τον πολύ καλό μαέστρο Αντώνιο Βιγκάτο. Στη συνέχεια, ασχολήθηκα με την κιθάρα, την οποία αγάπησα πραγματικά, και για να συνοδεύω τα τραγούδια που έπαιζα με την κιθάρα άρχισα και να τραγουδάω. Ακόμα και σήμερα παρακολουθώ μαθήματα και προσπαθώ να βελτιώσω τη φωνή μου και να μάθω περισσότερα καθώς η φωνή είναι το πιο δύσκολο μουσικό όργανο.

Στην Ελλάδα, άρχισα να τραγουδάω περίπου το 2010, παίζοντας σε μικρά ταβερνάκια της περιοχής της Βέροιας μαζί με τον παιδικό φίλο μου, τον Λάζαρο Τζιαμπάση στο μπουζούκι ενώ εγώ στην κιθάρα και στα φωνητικά. Ξεκινήσαμε να παίζουμε χωρίς να παίρνουμε κάποιο μεροκάματο, μόνο για λίγο φαγητό και λίγο κρασί.

Στη συνέχεια, πήγα στα Γιάννενα για σπουδές, όπου και είχα την ευκαιρία να γνωρίσω κάποιους αξιόλογους μουσικούς αλλά κυρίως πολύ καλούς ανθρώπους που με βοήθησαν και με καθοδήγησαν πολύ - όχι μόνο στην μουσική αλλά και γενικότερα, όπως ο Άρης ο Κοντός, ο Δημήτρης Παγούνης, ο Δημήτρης ο Γκέλος και αρκετοί άλλοι. Άρχισα να παίζω πιο συστηματικά, κάνοντας τρεις με τέσσερις εμφανίσεις την εβδομάδα σε διάφορα τσιπουράδικα και καφέ-μπαρ της πόλης.

Στο Βάρινα μαζί με τον πολύ καλό φίλο και μουσικό, τον Ανδρέα Τάκη, προσπαθούμε να φέρουμε τον ελληνικό τρόπο διασκέδασης στον κόσμο, να σμίγουμε, να γινόμαστε όλοι μια

παρέα και να τραγουδάμε όλοι μαζί αγαπημένα ελληνικά τραγούδια. Το μουσικό πρόγραμμα στο Βάρινα το έχουμε επιμεληθεί εγώ και ο Ανδρέας, και προσαρμόζεται ανάλογα με το κοινό και τις επιθυμίες του. Μπορεί να ακούσετε από Βαμβακάρη μέχρι Κατσιμχαίους αλλά βέβαια πάντα μια ωραία μετάβαση. Επίσης το μουσικό πρόγραμμα διαμορφώνεται αναλόγως και προσαρμόζεται στο τι επιθυμεί να ακούσει εκείνη τη στιγμή ο κόσμος που μας τιμά με την παρουσία του.

Όλος ο κόσμος είναι ευπρόσδεκτος και θα χαρούμε πολύ να μεγαλώσει η μουσική παρέα που δημιουργείται στο Βάρινα. Το επόμενο ραντεβού μας στο Βάρινα θα είναι σύντομα. Η ημερομηνίες δεν έχουν κλειδώσει ακόμα καθώς βρισκόμαστε εκτός Πράγας για ένα σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα αλλά συνήθως 10-15 μέρες πριν αναρτώνται οι επερχόμενες εμφανίσεις στα social media.

Σε αυτό το σημείο, θέλω να ευχαριστήσω θερμά τον Πάνο Σιγάλα που μας εμπιστεύεται για την ψυχαγωγία των επισκεπτών του εστιατορίου του.

Τ: Ποιες ήταν οι αιτίες για να αποφασίσεις να φύγεις από την Ελλάδα και να έρθεις για εργασία στην Τσεχία. Τι σου λείπει από την Ελλάδα; Σκέφτεσαι να μείνεις στην Τσεχία είτε θέλεις να επιστρέψεις στην Ελλάδα;

Ν: Ο λόγος που αποφάσισα να φύγω

από την Ελλάδα και να έρθω για εργασία στην Τσεχία είναι κυρίως η οικονομική κατάσταση που επικρατεί στη χώρα μας και οι εργασιακές συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια.

Το κυριότερο και πιο σημαντικό πράγμα που μου λείπει από την Ελλάδα είναι οι συγγενείς και οι φίλοι που έχω αφήσει πίσω. Προς το παρόν, δεν σκέφτομαι να επιστρέψω στην Ελλάδα σύντομα, αλλά ούτε έχω σκοπό να μείνω μόνιμα στην Τσεχία. Είμαι ανοιχτός και πρόθυμος να αποδεχθώ οποιαδήποτε πρόκληση-πρόσκληση σε κάποια άλλη ευρωπαϊκή ή όχι χώρα.

Τ: Γνωρίζεις ότι στην Πράγα έχουμε Ελληνική Κοινότητα; Έχουμε την εντύπωση ότι υπάρχουν αρκετοί Έλληνες 'μετανάστες' που δεν γνωρίζουν (είτε δεν ενδιαφέρονται) ότι υπάρχει Ελληνική Κοινότητα και ότι οργανώνει αρκετές εκδηλώσεις όπως θεατρικές παραστάσεις από την Ελλάδα, συναυλίες αφιερωμένες στους μεγάλους μας μουσικοσυνθέτες, προσφέρει μαθήματα τσεχικής γλώσσας, κ.λπ. Ποια είναι η δική σου γνώμη;

Ν: Είμαι σχεδόν πέντε χρόνια στην Πράγα και γνωρίζω ότι υπάρχει Ελληνική Κοινότητα. Το έμαθα μέσα από τους φίλους μου. Ευτυχώς, με το που ήρθα το 2020, είχα γνωστούς και φίλους από την Ελλάδα που με

βοήθησαν να εγκλιματιστώ και με ενημέρωσαν κατάλληλα.

Νομίζω πως η Ελληνική Κοινότητα της Πράγας παίρνει πρωτοβουλίες και κάνει αρκετές ενέργειες έτσι ώστε να ενώσει τους Έλληνες που ζουν στην Πράγα και να κρατήσει την ελληνική σπίθα ζωντανή.

Τ: Ένα μήνυμα σε όλους τους Έλληνες στην Τσεχία...

Σε ένα τόπο μακριά από την πατρίδα, η ελληνική ψυχή παραμένει δυνατή μέσα από την ενότητα και την αλληλεγγύη. Εδώ στην Πράγα, δεν είμαστε μόνο μετανάστες ή ταξιδιώτες – είμαστε μια κοινότητα. Μια οικογένεια

που κουβαλάει τον πολιτισμό, την ιστορία και τις αξίες της Ελλάδας. Ας συνεχίσουμε να στεκόμαστε ο ένας δίπλα στον άλλο, να βοηθάμε, να μοιραζόμαστε και να χτίζουμε κάτι όμορφο μαζί. Όταν είμαστε ενωμένοι όλα είναι πιο εύκολα - και η ζωή εδώ πιο ζεστή και ανθρώπινη.

ΕΚΘΕΣΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΠΡΟΥΣΑΛΗ-ΚΑΛΛΙΟΤΖΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Η Ελληνίδα ζωγράφος Σοφία Προύσαλη- Καλλιοτζή, παρότι ζει μόνιμα στην Τσεχία, όπου είναι πλέον η δεύτερη πατρίδα της και έχει δημιουργήσει εδώ μια σταθερή βάση, επιστρέφει συχνά στην πραγματική της πατρίδα, όχι μόνο σωματικά αλλά και με τη ζωγραφική και τις πολιτιστικές της δραστηριότητες, που διοργανώνει για την ελληνική παροικία στην Τσεχία, αλλά και με τις εκθέσεις της σε τσέχικες γκαλερί...

Ίσως γι' αυτό οι πίνακές της, είναι κάτι παραπάνω από τυπικά ελληνικές, επιστρέφουν στις ρίζες της ελληνικής τέχνης στην αρχαιότητα, όταν ο ελληνικός πολιτισμός και η τέχνη, επηρέασαν ολόκληρο τον αρχαίο κόσμο εκείνης της εποχής και η επιρροή του είναι ορατή στην Ευρώπη ακόμη και σήμερα. Στους πίνακές της, που μου θυμίζουν θραύσματα ετρουσκικών, ελληνικών ή και μεταγενέστερων ρωμαϊκών τοιχογραφιών και ψηφιδωτών σε αρχαίες ιδιωτικές κατοικίες, τόσο στο περιεχόμενο όσο και στη μορφή,

απεικονίζει τα χαρακτηριστικά ενός αγροτικού σπιτιού στην ελληνική ύπαιθρο, τα παιδιά της, τους συγγενείς και γνωστούς της, μουσικούς, δέντρα και λουλούδια, επιλεγμένα τμήματα των σπιτιών τους, τυπικά παραθυρόφυλλα, τοίχους, ελαιώνες κ.λπ.

Όλα αυτά τα ζωγραφίζει με αγάπη και νοσταλγία. Οι πίνακές της είναι ασυνήθιστα ζωντανόι και επίκαιροι και το μήνυμά τους αξίζει επιτέλους να το δει και το ελληνικό κοινό, για το οποίο πρωτίστως προορίζεται...» (Doc. Mgr. Jiří Surůvka, Αναπληρωτής Καθηγητής Καλών Τεχνών)

Γράφει η Σοφία...

Όταν επιστρέψαμε πάλι στην Τσεχία, μετά από τρία χρόνια ζωής στην Θεσσαλονίκη, ήμουν 13, μου έλεπε πολύ η Ελλάδα, ο παππούς και η γιαγιά... Ζωγράφιζα, μπήκα στο καλλιτεχνικό λύκειο της πόλης Οστράβας και ξεκίνησε κάτι, που δεν σταματάει μέχρι σήμερα.

Μαθήματα ζωγραφικής, ιστορίας της τέχνης, υπέροχοι καθηγητές, επισκέψεις σε γκαλερί, αργότερα

ζωγραφική στο Πανεπιστήμιο της Οστράβας με καθηγητή τον ακαδημαϊκό ζωγράφο Ντάνιελ Μπαλαμπάν, οι πρώτες τοιχογραφίες σε διαφορά μέρη, πρώτες εκθέσεις, εικονογράφηση βιβλίων, ερασιτεχνικό θέατρο με φίλους, κάποια σενάρια που έγραφα, αγάπη, οικογένεια, πολλά ταξίδια Ελλάδα - Τσεχία, έμπνευση, όνειρα...δίδασκα ελληνική γλώσσα σε ελληνόπουλα της Τσεχίας, ξεκίνησα με το τραγούδι και έγραφα στίχους στο μουσικό συγκρότημα Nisos, αργότερα Chorodia Agiu Georgiu, Rebetiko. Ζω και εργάζομαι μαζί με την οικογένεια μου στο παλάτι της Πόρουμπα, το οποίο έσωσε και ανακαίνισε ο πατέρας μας.

Τα τελευταία χρόνια ζωγραφίζω όλο και πιο πολύ, όλα αυτά που αγαπώ και κύριος την Ελλάδα, που ζει μέσα μου, αγαπητά πρωινά, μέρη, αναμνήσεις. Μετά από μια σειρά εκθέσεων σε διάφορες γκαλερί της Οστράβας και στην Πράγα, πραγματοποιείτε το όνειρό μου, η πρώτη ατομική έκθεση στην Ελλάδα, στην Αθήνα, στην Chili Art Gallery.

Θέλω να ευχαριστήσω όλη την οικογένειά μου για την υποστήριξη και

κυρίως των σύζυγο μου Γεώργιο για την βοήθεια του στο έργο μου και στις εκθέσεις.

Ευχαριστώ τους υπέροχους ιδιοκτήτες της γκαλερί Μαρία και Χρήστο!

Ευχαριστώ την φανταστική επιμελήτρια μου και καλλιτέχνη

Κατερίνα Πασχαλίδου!

Και φυσικά με συγκινεί η υποστήριξη και παρουσία πολλών φίλων στην έναρξη. Ταξίδεψαν από την Τσεχία, Αγγλία, Κύπρο, από την Θεσσαλονίκη ...για να είναι μαζί μας εκεί. Ανάμεσα τους ο αξιοσέβαστος μητροπολίτης

Όλομοουτς και Μπρνο δεσπότης Ησαΐας, ο πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Οστράβας Κώστας Παπασάββου, ο κύριος Λαζαρίδης, η οικογένεια Μούμουλου και πόλοι άλλοι.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΣΠΥΡΟΥ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ, ΜΟΥΣΙΚΟΣ, ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΟΠΑΙΧΤΗΣ, ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

Τ: Πότε και πού γεννήθηκες; Πες μας κάτι για τον εαυτό σου...

Ν: Γεννήθηκα και μεγάλωσα στην Κω. Από την παιδική ηλικία ασχολήθηκα με τον Καραγκιόζη και την μουσική. Αργότερα έγινα μαθητής και μέλος της Φιλαρμονικής Δήμου Κω όπου έμαθα θεωρία της μουσικής και πνευστό όργανο. Όταν φοιτητής συνέχισα την μουσική και ξεκίνησα να μαθαίνω και βυζαντινή μουσική. Είμαι τελειόφοιτος του τμήματος εφαρμογών πληροφορικής στην διοίκηση και την οικονομία και εργάζομαι ως ασφαλιστικός σύμβουλος και παράλληλα στην οικογενειακή επιχείρηση με εισαγωγές και εμπόριο πλακιδίων και υδραυλικών, παράλληλα παίζω μουσική σε ξενοδοχεία και εστιατόρια στην Κω, φτιάχνω φιγούρες Καραγκιόζη και παίζω Καραγκιόζη και συνεχίζω να είμαι μέλος στην Φιλαρμονική Δήμου Κω.

Τ: Πες μας κάτι για το αγαπημένο σου νησί, την Κω...

Ν: Η Κω είναι ένα νησί της Δωδεκανήσου γνωστό σε όλο τον κόσμο γιατί γεννήθηκε ο Ιπποκράτης, ο πατέρας της ιατρικής στην Κω και επίσης, είναι γνωστή για το Ασκληπιείο

της. Το νησί μας έχει περίπου 30,000 μόνιμους κατοίκους, επίσης στην Κω παράγεται το κρασοτύρι, ένα παραδοσιακό προϊόν, επίσης είναι γνωστό για το κρασί, λάδι, μέλι, τα αγροτικά προϊόντα. Το κύριο έσοδο του νησιού είναι ο τουρισμός.

Τ: Πώς ξεκίνησες αυτό το πολύ ενδιαφέρον χόμπι, τον Καραγκιόζη που τα τελευταία χρόνια πιστεύω λίγα είναι τα παιδιά που γνωρίζουν;

Ν: Όταν ήμουν φοιτητής πήγα στον αείμνηστο Ευγένιο Σπάθαρη που τον είχα γνωρίσει στην Κω. Ερχόταν για παραστάσεις. Ξεκίνησα να μάθω πού προμηθεύεται όλα τα υλικά για να φτιάξει τις φιγούρες. Μέχρι τότε εγώ έφτιαχνα φιγούρες από χαρτόνι. Τότε ήταν και δύσκολο γιατί δεν υπήρχε το διαδίκτυο όπως είναι στην σημερινή του μορφή, τώρα μπαίνεις σε ένα ηλεκτρονικό κατάστημα και παραγγέλνεις τα υλικά. Μέχρι τότε εγώ έκανα παραστάσεις Καραγκιόζη στην Κω με φιγούρες του εμπορίου. Ξεκίνησα λοιπόν να φτιάχνω σχέδια φιγούρες και να γράφω και τα δικά μου σενάρια. Αργότερα γνώρισα την Ζωή Μαρίνου, την μοναδική γυναίκα

Καραγκιοζοπαίχτη στην Ελλάδα, η οποία μου έδειξε την δουλειά της και τα βιβλία της και ήταν ακριβώς αυτό που ήθελα να κάνω και εγώ. Και έτσι ξεκίνησε μια ωραία συνεργασία που έφερε στην επιφάνεια το πρώτο μου βιβλίο «Ο Καραγκιόζης και ο Ιπποκράτης στην Κω».

Τ: Πώς γνώρισες την Πράγα και την Ελληνική Κοινότητα Πράγας;

Ν: Έρχομαι συχνά στην Πράγα γιατί η σύζυγος μου έχει καταγωγή από την Πράγα. Και για να κάνω κάτι δημιουργικό τις μέρες που θα βρισκομαι εδώ, ήρθα σε επαφή με εσάς και την Κοινότητα. Έτσι και έγινε: Η πρώτη επαφή μας και με εσάς και με τα παιδιά και με το εργαστήριο- παρουσίαση του Καραγκιόζη και των βιβλίων μας. Εγώ προσωπικά σας υπόσχομαι ότι θα βάλω όλη μου την θετική ενέργεια για να κάνουμε εκδηλώσεις είτε μουσικές είτε Καραγκιόζη είτε με την Φιλαρμονική. Πιστεύω πώς έτσι τα παιδιά θα μπορούν να είναι πιο κοντά στο ελληνικό στοιχείο της παράδοσης και της κουλτούρας.

Τ: Πώς είδες το μάθημά του τμήματος ελληνικής γλώσσας για τα μικρά

παιδάκια της Κοινότητάς μας;

Ν: Το μάθημα ήταν πολύ ωραίο. Οι γονείς όλοι ήταν θερμοί απέναντί μου. Τα παιδιά το διασκεδάζουν και αυτό είναι το βασικό. Ο χώρος είναι πολύ ωραίος. Είδα και έμαθα για τις εκδηλώσεις σας και το κτήριο που στεγάζεται η κοινότητα. Και ένιωσα σαν το σπίτι μου διότι όλοι εσείς μου δώσατε αυτό το θάρρος προπαντός η δασκάλα η κυρία Κατερίνα η οποία ανταποκριθήκε άμεσα στην πρόταση μου.

Τ: Πες μου τα αγαπημένα σου μέρη στην Τσεχία;

Ν: Η Τσεχία έχει ωραία μέρη. Έχω επισκεφθεί μουσεία, παλάτια, χώρους πολιτιστικούς, πάρκα, μέρη που είναι γνωστά σε όλους και η Τσεχία είναι σημείο αναφοράς για αυτά. Γιατί αυτά λείπουν από την καθημερινότητα της Κω και έτσι όταν έρχομαι εδώ το ενδιαφέρον μου επικεντρώνεται περισσότερο σε αυτά τα μέρη.

Μήνυμα από την Κω

‘Ο Καραγκιόζης της ζωής μας’ έφτασε στην Πράγα! Ο Νικόλας Σπύρου πήγε στα Ελληνόπουλά μας και σύντομα θα ταξιδέψει πάλι, με την Ζωή Μαρίνου, για την παρουσίαση του βιβλίου ‘Ο Καραγκιόζης και ο Ιπποκράτης στην Κω’

Ο Καραγκιόζης της ζωής μας έδωσε χαρά στους μικρούς και τους μεγάλους μας φίλους! Ευχαριστούμε την Ελληνική Κοινότητα Πράγας, για την όμορφη φιλοξενία της στο Σπίτι των Εθνικών Μειονοτήτων. Και

συγκεκριμένα την Πρόεδρο Τασούλα Ζησάκη-Healey και την Δασκάλα Κατερίνα Σπάλα για την υπέροχη οργάνωση στην παρουσίαση των βιβλίων μας! ‘Ο Καραγκιόζης και οι Δεινόσαυροι’ και ‘Ο Καραγκιόζης και ‘Ο Μαγεμένος Δράκος’. Καλή αντάμωση τον Χειμώνα, με το έργο μας “Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ ΚΑΙ Ο ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΩ”. Με εκτίμηση Νικόλας Σπύρου & Ζωή Μαρίνου

Ο Καραγκιόζης Και ο Ιπποκράτης στην Κω του Νικόλα Σπύρου από τις Εκδόσεις Χατζηλάκος

«Η δημιουργικότητα, το μεράκι και η αγάπη προς την παράδοση του συμπατριώτη μας Νικόλα Σπύρου, γέννησε μία νέα περιπέτεια για τον αγαπημένο και διαχρονικό Καραγκιόζη. Ο μεγάλος πρωταγωνιστής του θεάτρου σκιών θα ταξιδέψει πίσω στο χρόνο για να ανταμώσει με τον Ιπποκράτη τον Κω,

τον πατέρα της ιατρικής, στο πρώτο βιβλίο του ταλαντούχου Νικόλα Σπύρου. Ο ίδιος ο συγγραφέας, δήλωσε σχετικά: «Μετά από πολλά χρόνια, ένα όνειρο ζωής, γίνεται πραγματικότητα! Το πρώτο μου βιβλίο είναι ευλογία για εμένα. Περιέχει ιστορικά γεγονότα από το όμορφο Νησί μας, που τόσο Αγαπώ. Την όμορφη μας Κω! Με την βοήθεια του Θεάτρου Σκιών και τον Καραγκιόζη, ο Ιπποκράτης ζωντανεύει. Γίνεται Φιγούρα και μαζί με τον Καραγκιόζη, πάνε από άκρη σε άκρη στο Νησί,

βοηθώντας τον κόσμο να γίνει καλά. Η συγκίνηση μου μεγάλη, όπως και η ομάδα μας. Θέλω να ευχαριστήσω την συγγραφέα Καραγκιοζοπαίχτρια Ζωή Μαρίνου, που έδωσε ζωή, χιούμορ με τα αστεία που πρόσθεσε στο έργο μας, κίνηση και φωνή πίσω από τον μπερντέ. Τον Πανορμίτη Κώστογλου, τον Καραγκιοζοπαίχτη μας, που και αυτός με την σειρά του και την αγάπη του για το Θέατρο Σκιών, έβαλε τα δυνατά του για να βγει αυτό το όμορφο αποτέλεσμα, είτε στην κίνηση, είτε στην κατασκευή φιγούρων και σκηνηκών και για όλη του την συμπαράσταση. Τον Σκεύο Ξυλουργό, τον Ψερίμνιο μας για την ηχοληψία, το βίντεο, το μοντάζ και την αγάπη του σε κάθε μου βήμα. Τον Νίκο Αλεφραγκή Καραγκιοζοπαίχτη-Μουσικό-Ζωγράφο, για την κατασκευή του υπέροχου Ιπποκράτη μας. Τον Σαμίλ Αλ Σαλεμ, Μουσικό και βοηθός σκηνης. Την οικογένειά μου, που χρόνια τώρα στηρίζει το μεράκι μου για το Θέατρο Σκιών και τον Καραγκιόζη. Και φυσικά όλους τους Κώους, για την αγάπη τους, που καταλαβαίνουν ότι τα τελευταία χρόνια, τα δύσκολα που διανύουμε, το χιούμορ και το γέλιο είναι πηγή ζωής!!! Χωρίς αυτό, χανόμαστε φίλοι μου.... Οικογένεια, Συνεργάτες και φίλοι, σας ευχαριστώ!!!! Έρχεται.... “Ο Καραγκιόζης και ο Ιπποκράτης στην Κω” από τις Εκδόσεις Χατζηλάκος (Νικόλας Σπύρου)

Οι μικροί μαθητές φτιάχνανε τον δικό τους Καραγκιόζη...

ΟΔΗΓΗΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΠΑΛΕΥΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ

**ΔΕΟΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟΥΣ ΟΜΑΔΙΚΟΥΣ
ΤΑΦΟΥΣ ΣΤΙΣ ΣΥΚΙΕΣ, ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΜΕΝΩΝ**

Δέος και συγκίνηση στις Συκιές της Θεσσαλονίκης, λίγα μέτρα μακριά από το κολαστήριο του Επταπυργίου (Γεντί Κουλέ). Εκεί, όπου δεκάδες συγγενείς εκτελεσμένων κομμουνιστών και άλλων αγωνιστών, συναντήθηκαν σήμερα στα χώματα, τα ποτισμένα από το αίμα των ηρώων τους.

Εκεί όπου τους τελευταίους μήνες εντοπίστηκαν 5 ομαδικοί τάφοι και 33 σκελετοί εκτελεσμένων της περιόδου 1946 - 1955 κατά τη διάρκεια εργασιών ανάπλασης του χώρου του πάρκου - μνημείου Εθνικής Αντίστασης.

Με πρωτοβουλία της Κομματικής Οργάνωσης Κεντρικής Μακεδονίας του ΚΚΕ οργανώθηκε η συνάντηση συγγενών στο χώρο. Μέσα σε ελάχιστες μέρες, πολλοί συγγενείς δεκάδων εκτελεσμένων ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα του ΚΚΕ και έδωσαν στοιχεία επικοινωνίας, και σήμερα συμμετείχαν στην πρώτη συνάντηση. Παραβρέθηκε πολυμελής αντιπροσωπεία της ΚΕ του ΚΚΕ με επικεφαλής τη Θεανώ Καπέτη, μέλος του ΠΓ της ΚΕ του ΚΚΕ και Γραμματέα της ΚΟ Κεντρικής Μακεδονίας.

Οι συγγενείς, ήρθαν αποφασισμένοι να απαιτήσουν να βρουν και να θάψουν τους νεκρούς τους. Να αποδώσουν τις τιμές που αξίζουν στους ήρωες που οδηγήθηκαν στο θάνατο παλεύοντας για τη ζωή.

Οι νεότεροι θυμήθηκαν διηγήσεις της μάνας, του πατέρα, που έχασαν τα αδέρφια τους και έφυγαν κι αυτοί από τη ζωή με τον καημό. Γιατί ποτέ δεν έμαθαν που ήταν θαμμένοι, δεν είχαν την δυνατότητα να πάνε και να γονατίσουν στον τάφο τους, να πουν το τελευταίο αντίο στους ήρωες που στάθηκαν περήφανα μπροστά στο εκτελεστικό απόσπασμα.

Από τη Θεσσαλονίκη, την Κατερίνη, το Κιλίς, τη Χαλκιδική, κ.α. Άλλοι με ένα λουλούδι στο χέρι, άλλοι με μια φωτογραφία στην τσέπη, άλλοι με τις καταδικαστικές αποφάσεις που αναζητήσαν και βρήκαν τα επόμενα χρόνια.

Έψαχναν να βρουν ένα ίχνος στα σκαμμένα χώματα και άφησαν από ένα λουλούδι στο σημείο.

Η απαίτηση των συγγενών

Ολοι όσοι βρέθηκαν στο χώρο που αποκαλύφθηκαν οι ομαδικοί τάφοι και άλλοι τόσοι που επικοινωνήσαν τηλεφωνικά, συνυπογράφουν το αίτημα να συνεχιστούν οι εργασίες και να ξεκινήσει διαδικασία ταυτοποίησης των σκελετών.

«Εμείς οι απόγονοι των εκτελεσμένων κομμουνιστών και αγωνιστών της περιόδου 1946-1954, κατόπιν της αποκάλυψης ομαδικών τάφων στην περιοχή του Επταπυργίου, ζητάμε να πραγματοποιηθεί ταυτοποίηση μέσω DNA τεστ των σκελετών που βρέθηκαν και των απόγονων των εκτελεσμένων.

Ζητάμε επίσης από την πολιτεία να χρηματοδοτήσει και να μεριμνήσει για την ολοκληρωμένη ανασκαφή της ευρύτερης περιοχής, για την αποκάλυψη και άλλων λειψάνων από τις ομαδικές εκτελέσεις.

Είναι το λιγότερο που μπορεί να γίνει για τους νεκρούς μας που τους φέρθηκε με βανυσοσύτητα το κράτος».

Χρέος στους αλύγιστους της ταξικής πάλης

Εκεί μπροστά στο σημείο των ανασκαφών, ο Δημήτρης Παπατολίδης, μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ, επικεφαλής του Τμήματος Ιστορίας της

Οργάνωσης Κεντρικής Μακεδονίας, καλωσόρισε τους συγγενείς και ανέφερε:

«Η ζωή τα έφερε έτσι ώστε σε μια χρονιά που το Κόμμα μας είχε προγραμματίσει τη δημιουργία μνημείου για τους εκτελεσμένους κομμουνιστές και άλλους αγωνιστές στο Επταπύργιο, να βρεθούν 33 σκελετοί στη διάρκεια των ανασκαφικών εργασιών στο συγκεκριμένο χώρο.

Δίνουμε όλες μας τις δυνάμεις για να μην θαφτεί το ζήτημα. Να γίνει DNA τεστ στα οστά και στους συγγενείς για να υπάρξει ταυτοποίηση των νεκρών, να συνεχιστεί η ανασκαφή στην ευρύτερη περιοχή και με χρηματοδότηση από την πολιτεία. Έχουμε ευθύνη απέναντι σε αυτούς τους αλύγιστους αγωνιστές, στις οικογένειές τους, τουλάχιστον να γίνει αυτή η προσπάθεια και να ολοκληρωθεί».

Επίσης αναφέρθηκε στις εκτελέσεις που έγιναν κύρια το 1946-1949 με το Γ΄ ψήφισμα, τους αναγκαστικούς νόμους, όπου εκτελούνταν ακόμα και ανήλικοι. «Είναι δεδομένο ότι στην περιοχή του συγκεκριμένου λόφου και σε κοντινή απόσταση, είναι θαμμένοι τουλάχιστον 400 κομμουνιστές και άλλοι αγωνιστές που εκτελέστηκαν από τον Ιούλιο του 1946 έως το 1955 που έγινε η τελευταία εκτέλεση στη χώρα μας», σημείωσε.

Και πρόσθεσε ότι «αυτοί οι νεκροί δεν παραδόθηκαν ποτέ στις οικογένειες και δεν θάφτηκαν, την ίδια περίοδο που οι ποινικοί κρατούμενοι δίνονταν στις οικογένειές τους. Αυτό που επείγει και είναι ένα ανοιχτό χρέος στη βανυσότητα που δέχθηκαν αυτοί οι νεκροί από το αστικό κράτος της χώρας μας, είναι έστω και τώρα, να στηθεί ένα μνημείο. Το ΚΚΕ δεσμεύεται ότι μέσα στο 2025 θα ολοκληρώσει αυτή την προσπάθεια».

Ζωντανή ιστορία του ΚΚΕ

Ο Θεοδόσης Κωνσταντινίδης, μέλος της Επιτροπής Μνημείων της ΚΕ του ΚΚΕ και συγγενής εκτελεσμένου, αναφέρθηκε στη σημασία των ευρημάτων, στην προσπάθεια του Κόμματος για τη δημιουργία μνημείου για τους εκτελεσμένους στο Γεντί Κουλέ και στην προσπάθεια που έγινε να συγκεντρωθεί ο μαρτυρικός κατάλογος των εκτελεσμένων.

Όπως είπε: «Πρέπει να καταλάβουμε όλοι εμείς και κυρίως αυτοί που εργάζονται εδώ και βοηθάνε στο ξέθραμα και στην μεταφορά των οστών, ότι εδώ πρόκειται για ζωντανή ιστορία του Κόμματος, πρόκειται για ανθρώπους που έχουν άμεση αντανάκλαση σε 400 οικογένειες, που σχεδόν 80 χρόνια δεν είχαν σημείο αναφοράς. Ήταν ο ευρύτερος χώρος γύρω από το Γεντί Κουλέ η αναφορά που γινόταν στους εκτελεσμένους».

Κάναμε εκδηλώσεις μετά τη μεταπολίτευση, στο Γεντί Κουλέ ακριβώς για να κρατάμε το ζήτημα ζωντανό. Θυμόμαστε ότι γράφαμε στα πλακάτ τα ονόματα των εκτελεσμένων και μαζεύονταν οι συγγενείς, με σημείο αναφοράς το πλακάτ που έλεγε π.χ.

Αλβανός Ακίνδυνος, Αγάπιος Σαχίνης, Αυγητίδης Γρηγόρης, κλπ.

Μαζεύονταν οι συγγενείς και έβλεπες να ξεφορτώνουν αυτά τα συναισθήματα που τόσα χρόνια κρύβανε και καταπιέζανε.

Πρέπει λοιπόν αξιοποιώντας και τη συγκυρία να μπορέσουμε να ταυτοποιήσουμε τουλάχιστον ορισμένους.

Σχετικά με το μνημείο είπε: «Θα χωροθετηθεί μια θέση για να τοποθετηθεί το ΚΚΕ το μνημείο, όπως έχει προγραμματίσει και είναι δρομολογημένο εδώ και καιρό. Πριν έρθουν στο φως αυτά τα ευρήματα από την ανασκαφή. Θέλουμε να δημιουργηθεί ένα δίκτυο ιστορικό που έχει σχέση με το Γεντί Κουλέ, τους χώρους δηλαδή που βασανίστηκαν και ταλαιπωρήθηκαν οι σύντροφοί μας, το μνημείο του ΚΚΕ το οποίο έχουμε ζητήσει να τοποθετηθεί σε χώρο έξω από τα τείχη και αυτό το δίκτυο να καταλήγει εδώ στο μνημείο της Εθνικής Αντίστασης».

Είναι ευθύνη της πολιτείας και να βοηθήσει για να γίνει η ταυτοποίηση και η εξέταση DNA και να επισπευσθούν οι διαδικασίες για να οριστικοποιηθεί ο χώρος που θα τοποθετηθεί το ΚΚΕ το μνημείο. Εμείς είμαστε σε θέση να έχουμε αποτέλεσμα σύντομα. Οτι αφορά την πολιτεία θα κάνουμε -ήδη κάνουμε- παρεμβάσεις στα αρμόδια υπουργεία».

«Αναμνηστικό» στους συγγενείς

Στους συγγενείς δόθηκε ένας φάκελος που περιείχε μία έκδοση που κυκλοφόρησε πριν περίπου δύο χρόνια, με τίτλο «Ασβεστος φάρος στο Γεντί και φως που καίει», με σύντομο ιστορικό

για το Γεντί Κουλέ που περιλαμβάνει και 375 ονόματα εκτελεσμένων που προέκυψαν από μια πρώτη έρευνα που έκανε το ΚΚΕ.

Επίσης δόθηκε φωτογραφία της γλυπτικής σύνθεσης που προκρίθηκε από το διαγωνισμό που πραγματοποίησε η ΚΕ του ΚΚΕ για το μνημείο για τους εκτελεσμένους στο Επταπύργιο και η κάτοψη και η όψη του μνημείου. Πρόκειται για ένα κεντρικό γλυπτικό σύμπλεγμα και 7 γρανιτένιες πλάκες με χαραγμένα τα περίπου 400 ονόματα των δολοφονημένων από το αστικό κράτος την περίοδο 1946 - 1955.

Στην συνάντηση των συγγενών παραβρέθηκε και ο Σίμος Δανηλίδης, δήμαρχος Νεάπολης - Συκεών, που συνεχίζει την προσπάθεια να αναδειχθεί αυτό το σημαντικό τεκμήριο της σύγχρονης ιστορίας του τόπου.

«Είμαστε εδώ σήμερα με πολύ ανάμεικτα αισθήματα. Είμαστε χαρούμενοι γιατί βρήκαμε έστω και μετά από 80 χρόνια καθυστέρηση, τους σκελετούς των ανθρώπων που έχασαν τη ζωή τους για τις ιδέες τους και για την πατρίδα. Είμαστε στεναχωρημένοι, πικραμένοι και θυμωμένοι γιατί έχασαν τη ζωή τους νέα παιδιά. Από τους σκελετούς, φαίνονται ότι κάποια ήταν πολύ νεαρά, 17, 18, 20 χρονών. Είμαστε θυμωμένοι γιατί το τότε κράτος εκτελούσε αυτούς τους ανθρώπους και παρά τα λεγόμενά τους για την πίστη και τη θρησκεία τους πετούσαν εδώ αδιάβαστους».

Εμείς από την πρώτη στιγμή είπαμε ότι μπορεί να μην έχει αρχαιολογικό ενδιαφέρον, αλλά για εμάς, για την πόλη μας, για όλη την Ελλάδα, έχει τρομερό ιστορικό ενδιαφέρον. Ζητήσαμε με ευθύνη δική μας και με δαπάνες δικές μας και με κίνδυνο καθυστέρησης του έργου, να γίνουν εκτεταμένες ανασκαφές. Και θα συνεχίσουμε τις ανασκαφές».

Παραδίδουμε τους σκελετούς στην αστυνομική διεύθυνση. (...) Ξεινήσαμε να κάνουμε επαφή με το τμήμα Ανθρωπολογίας στο ΔΠΘ για να κάνουμε εργαστηριακούς ελέγχους και εφόσον ταυτοποιηθούν οι σκελετοί με συγγενείς, όσοι θέλουν να τους πάρουν για να τους θάψουν. Για τους υπόλοιπους, σε συνεννόηση με την Ιερά Μητρόπολη Νεαπόλεως Σταυρουπόλεως θα γίνουν οι θρησκευτικές διαδικασίες για να επιτραπεί ταφικό τμήμα

στο συγκεκριμένο σημείο για να τοποθετήσουμε τους σκελετούς και να ψαλεί εξόδιος ακολουθία».

Και κατέληξε: «Είναι συνταρακτικό να βλέπεις το κρανίο να έχει την τρύπα από τη “χαριστική” βολή, να βλέπεις τη σφαίρα μέσα στο κεφάλι, να βλέπεις το παπούτσι με το τακούνι που παραπέμπει σε νέα κοπέλα.

Θα συνεχίσουμε τον αγώνα για να τα αποκαλύψουμε γιατί το χρωστάμε στις ψυχές αυτών των ανθρώπων που σε τόσο νεαρή ηλικία έχασαν τη ζωή τους για τις ιδέες τους και για τα πιστεύω τους».

Τα τεκμήρια της βαρβαρότητας

Στα ευρήματα του χώρου, αναφέρθηκε η Σταυρούλα Τζεβερένη, αρχαιολόγος της Εφορίας Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης, που επιβλέπει τις εργασίες στο χώρο, μετά από αίτημα του Δήμου Νεάπολης Συκεών.

Όπως είπε, «εντοπίστηκαν πέντε (5) συγκεντρώσεις. Ο πρώτος εντοπισμός, τον περασμένο Νοέμβριο, αφορούσε ένα σκελετό ο οποίος ήταν διαταραγμένος. Ειπώθηκε ότι υπήρχε και δεύτερος.

Στη συνέχεια ζητήθηκε από την υπηρεσία μας να γίνει διερεύνηση της περιοχής και σε σημεία που δεν έπιανε το τεχνικό έργο. Οπότε ξεκινήσαμε κάνοντας μία διερευνητική τομή, την οποία διευρύνουμε και πέσαμε πάνω

στον πρώτο στην ουσία ομαδικό τάφο. Έτσι βρήκαμε πρώτα 3, μετά 5, 10 και ο μεγαλύτερος ήταν ο τελευταίος με 13 σκελετούς.

(...) Βρέθηκαν σόλες, άρβυλα στρατιωτικά, κουμπιά από εσώρουχα κυρίως, ελάχιστα από ενδύματα. Σε έναν υπήρχε και ένα χάλκινο δαχτυλίδι. Συλλέξαμε και σφαίρες. Νομίζω ότι όσοι μελετούν και τη νεότερη ιστορία θα μπορέσουν να βοηθήσουν για τις ταυτίσεις».

Σε ότι αφορά την κατάσταση των σκελετών είπε: «Είναι πολύ σφιχτές οι επιχώσεις και γι' αυτό οι σκελετοί δεν είναι σε πολύ καλή κατάσταση, θρυμματίζονται εύκολα.

Ο Σπύρος Κουζινόπουλος, δημοσιογράφος, που αυτή την περίοδο κυκλοφορεί το βιβλίο του με τίτλο «Γεντί Κουλέ, η Βασίλη της Θεσσαλονίκης», δήλωσε: «Περίπου 400 άτομα, εκτελέστηκαν. Δεν μπορεί κανείς να πει αν αυτός είναι ο πραγματικός αριθμός. Πιθανά είναι περισσότεροι. Από τα αρχεία της φυλακής που τα έψαξα το 1986, διαπίστωσα στη συνέχεια ότι υπήρχαν και ελλείψεις. Βρήκα άτομα που εκτελέστηκαν και δεν περιλαμβάνονταν σε εκείνο τον κατάλογο.

Το συγκλονιστικό είναι ότι εδώ, αμέσως μετά την εκτέλεση θάβονταν

επί τόπου σε ομαδικούς λάκκους που τους άνοιγαν οι ποινικοί κρατούμενοι του Γεντί Κουλέ στους οποίους σαν ανταμοιβή για τους κασμάδες και τα φτυάρια που χρησιμοποιούσαν, τους επέτρεπαν να πάρουν τα ρούχα των εκτελεσμένων και τα παπούτσια γι' αυτό οι περισσότεροι βρέθηκαν γυμνοί και ξυπόλητοι.

Ολη αυτή η περιοχή πρέπει να είναι γεμάτη από οστά. Τότε ήταν ακατοίκητη. Στη συνέχεια, στη δεκαετία του '60 άρχισαν να χτίζονται οικοδομές και οι εργολάβοι σκάβοντας στα θεμέλια έβρισκαν κόκαλα και κρανία τα οποία αντί να τα παραδώσουν στην αστυνομία και στην αρχαιολογική υπηρεσία, τα έθαβαν ακόμα πιο βαθιά, ή τα πετούσαν για να μην έχουν καθυστέρηση στην ανέγερση της οικοδομής».

Ψυχή και καρδιά γεμάτη αξίες και ιδανικά

Κάποιοι από τους συγγενείς των εκτελεσμένων μίλησαν για τους «δικούς» τους ήρωες.

Η Ελένη Σαρηγιαννίδου, μίλησε για τον παπού της τον Απόστολο Ωρολογά που εκτελέστηκε στις 16 Δεκεμβρίου του 1946. Δικάστηκε και καταδικάστηκε «με κατηγορία ότι κατείχε όπλα. Όπλα δεν βρέθηκαν ποτέ, αλλά και μόνο που ήταν κομμουνιστής αυτό έφτανε. Και τον εκτελέσανε μαζί με άλλους 49.

Φυσικά ποτέ δεν βρέθηκε το πτώμα, δεν παραδόθηκε στους συγγενείς για να κάνουν μια αξιοπρεπή κηδεία. Μακάρι να τον βρούμε».

Ο Κώστας Σαπρανίδης, είπε πως ο εξάδελφός του Θεοχάρης Σαπρανίδης και ο γείτονας του Γιώργης Καλέμης, ήταν οι πρώτοι εκτελεσμένοι, τον Ιούλη του 1946. «Αν βρέθηκαν δύο σε έναν τάφο, ενδέχεται να είναι αυτοί», ανέφερε.

Ο Αγάπιος Σαχίνης, ήταν εκεί για τον θείο του, τον Αγάπιο Σαχίνη. «Το καλύτερο που έχω να κάνω και εγώ και όλοι όσοι έχουν να θυμηθούν, είναι να

είμαστε σιωπηλοί. Το είπαν μόνοι τους αυτό που είχαν να πουν με την στάση τους. Διότι αυτός που κατέβηκε από το Ρέο, πριν κάνει τα 6 βήματα για να πάει στον τοίχο, ο ενωμοτάρχης του έδωσε μπροστά του ένα χαρτί και του είπε υπέργραφέ το για να πας στο σπίτι σου κι αυτός το παραμέρισε το χαρτί και πήγε στα 6 βήματα. Για να το κάνεις αυτό δεν θέλεις μόνο καρδιά, θέλεις και ψυχή γεμάτη με αξίες, γεμάτη με ιδανικά», είπε. Επίσης σημείωσε: «Μπορεί να είμαστε στην αρχή των όσων θα δούμε. Και αυτά που ίσως δούμε στη συνέχεια, αποκαλύψουν και τη βαρβαρότητα που

μέχρι τώρα πολύ έντεχνα την έκρυβαν, για να παραποιήσουν την ιστορία. Όμως η ιστορία θα τους τιμωρήσει.

Έχουν ευθύνη από εδώ και πέρα αρχιερείς. Πρώτα το Υπουργείο Δικαιοσύνης, να ανοίξει η αποθήκη όπου μέσα είναι οι φάκελοι με τις καταδικαστικές αποφάσεις. Να δούμε ποιοι ήταν αυτοί που αποφάσισαν. Γιατί αυτοί που αποφάσιζαν είναι ένα κομμάτι και της μετέπειτα ιστορίας της χώρας. Και εκεί θα δούμε πολλά ονόματα και θα καταλάβουμε πάρα πολλά, για πάρα πολλούς». (902.gr)

ΤΣΕΧΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τσεχικό Πάσχα (Πάσχα = Velikonocce)

Στα τσεχικά, η λέξη Velikonocce σημαίνει «ΜΕΓΑΛΗ ΝΥΧΤΑ» (VELKÁ NOC), αναφερόμενη στη νύχτα της Ανάστασης. Ωστόσο, πολλά από τα πασχαλινά έθιμα έχουν προχριστιανικές ή και παγανιστικές ρίζες. Η Τσεχία είναι μία από τις λιγότερο θρησκευόμενες χώρες της Ευρώπης. Παρ' όλα αυτά, όταν πρόκειται για μεγάλες γιορτές, όπως το Πάσχα και τα Χριστούγεννα, οι Τσέχοι τηρούν με ενθουσιασμό τις παραδόσεις, ακόμα κι αν πολλοί δεν γνωρίζουν την ακριβή τους προέλευση. Για τους παγανιστές Σλάβους, το Πάσχα συμβόλιζε το τέλος του χειμώνα, την αναγέννηση της φύσης και τον ερχομό της άνοιξης. Στον χριστιανισμό, συνδέθηκε με το μαρτύριο και την Ανάσταση του Χριστού. Πρόκειται για κινητή γιορτή, που κάθε χρόνο πέφτει την πρώτη Κυριακή μετά την πανσέληνο της εαρινής ισημερίας. Φέτος, συμπίπτει με το Ορθόδοξο Πάσχα. Την περίοδο του Πάσχα, ο καιρός στην Τσεχία συχνά δεν προμηνύει ακόμα την αποχώρηση του χειμώνα. Έτσι, όταν κάνει κρύο, οι Τσέχοι κόβουν κλαδιά ιτιάς, κερασιάς ή μηλιάς για να ανθίσουν στο βάζο, και να φέρουν λίγη άνοιξη στα σπίτια τους. Επίσης, πλέκουν πασχαλινά στεφάνια για να στολίσουν τις πόρτες τους.

Όπως και σε άλλες χώρες του χριστιανικού κόσμου, έτσι και στην Τσεχία το Πάσχα είναι γεμάτο παραδόσεις και τελετουργίες. Ωστόσο, ίσως πουθενά αλλού στην Κεντρική

και Ανατολική Ευρώπη δεν είναι τόσο ποικιλόμορφες και ιδιαίτερες. Οι ρίζες τους χάνονται σε εποχές χωρίς γραπτές πηγές, όταν οι άνθρωποι λάτρευαν πολλούς θεούς και είχαν πρακτικούς λόγους να γιορτάζουν το τέλος του χειμώνα και τον ερχομό της άνοιξης. Η ακριβής προέλευση του Πάσχα ως γιορτής παραμένει αβέβαιη. Στη Βοημία, η χριστιανική του εκδοχή ανάγεται στον πρώιμο Μεσαίωνα, όμως πολλά έθιμα έχουν βαθύτερες, παγανιστικές ρίζες.

Η τσεχική Μεγάλη Εβδομάδα ξεχωρίζει για τα ποιητικά και πολύχρωμα ονόματά της, που έχουν τις ρίζες τους όχι τόσο στον Χριστιανισμό, όσο σε παλιότερες παγανιστικές παραδόσεις, όταν οι Σλάβοι γιόρταζαν την ανανέωση της φύσης και την έλευση της άνοιξης.

Η εβδομάδα ξεκινά με την Κυριακή της Ανθοφορίας (Květná neděle), που αντιστοιχεί στην Κυριακή των Βαΐων. Ακολουθούν η Μπλε Δευτέρα, η Γκριζα Τρίτη, η Άσχημη Τετάρτη, η Πράσινη Πέμπτη, η Μεγάλη Παρασκευή, το Λευκό Σάββατο, η Ημέρα του Θεού (Κυριακή του Πάσχα) και ολοκληρώνεται με τη Δευτέρα του Πάσχα.

Το κάθε όνομα κουβαλά μια παράδοση, έναν συμβολισμό ή μια λαϊκή δοξασία, που συνδέει το ανθρώπινο βίωμα με τον κύκλο της φύσης και της ζωής.

Η «Květná neděle», δηλαδή η Κυριακή των Βαΐων, είναι η τελευταία Κυριακή της Σαρακοστής και σηματοδοτεί την έναρξη της Μεγάλης

Εβδομάδας. Παραδοσιακά, οι Τσέχοι στόλιζαν τα σπίτια τους με κλαδιά ιτιάς – ένα έθιμο που αντικαθιστούσε τα βάλια και τους φοίνικες των θερμότερων περιοχών, τιμώντας την είσοδο του Χριστού στα Ιεροσόλυμα, όπου ο λαός τον υποδέχτηκε με κλαδιά φοίνικα. Σύμφωνα με τις λαϊκές δοξασίες, απαγορευόταν το ψήσιμο με αλεύρι, καθώς αυτό θεωρούνταν κακός οιωμός για το υπόλοιπο του έτους. Οι αγρότες παρατηρούσαν με προσοχή τον καιρό αυτή τη μέρα – πίστευαν πως ο καιρός της Κυριακής της Ανθοφορίας θα προμήνυε τη σοδειά της χρονιάς. Ένα έθιμο γεμάτο φύση και πίστη, που συνδέει τον εορτασμό με τους κύκλους της γης και της ζωής. Η πρώτη ημέρα της Μεγάλης Εβδομάδας στην Τσεχία ονομάζεται **‘Modré pondělí’**, δηλαδή ‘Μπλε Δευτέρα’. Σύμφωνα με την παράδοση, εκείνη την ημέρα οι εκκλησίες στολίζονταν με μπλε ή μοβ υφάσματα, χρώματα που συμβόλιζαν το πένθος και την εσωτερική περισυλλογή ενόψει του Πάσχα. Η Μπλε Δευτέρα ήταν επίσης ημέρα αυστηρής νηστείας: η κατανάλωση φαγητού περιοριζόταν σημαντικά, αποφεύγονταν τα λιπαρά και τα έλαια, ενώ ακόμη και τα ζώα ταΐζονταν λιγότερο. Ένα παραδοσιακό φαγητό της ημέρας ήταν το ‘ručálka’ – φυτρωμένα και καβουρδισμένα μπιζέλια, ένα απλό και θρεπτικό πιάτο, σύμφωνο με το πνεύμα της εγκράτειας. Η προέλευση του ονόματος ‘Μπλε Δευτέρα’ δεν είναι απόλυτα σαφής, αλλά κάποιοι ιστορικοί το συνδέουν με

γερμανικές παραδόσεις, όπου το μπλε χρώμα σήμαινε ανάπαυση και αποχή από την εργασία.

ΓΚΡΙ ΤΡΙΤΗ: Η δεύτερη μέρα της Μεγάλης Εβδομάδας στην Τσεχία είναι γνωστή ως Šedivé úterý, δηλαδή Γκρι Τρίτη. Η παράδοση λέει, ότι η ημέρα ήταν αφιερωμένη στον καθαρισμό του σπιτιού και του κήπου, καθώς οι οικογένειες ετοιμάζονταν για τις πασχαλινές γιορτές. Η ονομασία της συνδέεται με τη γκριζα σκόνη και τις αράχνες που οι νοικοκυρές έπρεπε να απομακρύνουν από κάθε γωνιά του σπιτιού. Η καθαριότητα δεν ήταν μόνο πρακτική ανάγκη, αλλά και συμβολική πράξη κάθαρσης, ώστε το Πάσχα να βρει το σπίτι –και τους ενοίκους του– καθαρούς και ανανεωμένους.

ΑΣΧΗΜΗ ΤΕΤΑΡΤΗ: Η Άσχημη Τετάρτη (Škaredá středa) είναι η τρίτη μέρα της Μεγάλης Εβδομάδας και συνδέεται με την προδοσία του Ιούδα. Ένα χαρακτηριστικό έθιμο της ημέρας είναι το ψήσιμο των “Jidáše” (γιντάσε) – γλυκά ψωμάκια με προζύμι, πλεγμένα σε σχήμα σχοινού, που συμβολίζουν το σχοινί με το οποίο κρεμάστηκε ο Ιούδας μετά την προδοσία του, η σε σχήμα του γραμματος “J” (Jidáš=Ιούδας), τα οποία αλείφονται με μέλι μόλις βγουν από τον φούρνο. Επιπλέον, βάση της παράδοσης, τα φαγητά της ημέρας έπρεπε να φαίνονται... άσχημα και στραπατσαρισμένα! Τέλος, μια παλιά δεισδαιμονία προειδοποιεί: Αν κατσουφιάζεις σήμερα, θα είσαι κατσούφης όλο τον χρόνο — οπότε, «άσχημη» ή όχι, εσύ χαμογέλα! Μπορεί τα πασχαλινά κάλαντα να μην είναι τόσο γνωστά όσο τα χριστουγεννιάτικα, όμως συνοδεύονται από ένα χαρακτηριστικό και... δυναμικό στοιχείο: τους ξύλινους κροτάλους (řehtačka).

Η Πράσινη Πέμπτη (Zelený čtvrték) - ημέρα συνδέεται με το Μυστικό Δείπνο και την καθιέρωση της Θείας Ευχαριστίας. Σηματοδοτεί επίσης την αρχή του Πασχαλινού Τριημέρου (triduum), της πιο σημαντικής περιόδου του εκκλησιαστικού έτους. Στην Τσεχία, είναι παράδοση να καταναλώνονται κυρίως πράσινα λαχανικά όπως σπανάκι, τσουκνίδες, σαλάτες και φρέσκα ανοιξιάτικα βότανα, για να φέρουν καλή υγεία και ευημερία για το υπόλοιπο έτος. Παραδοσιακά και μόνο αυτή την ημέρα στις τσεχικές μπιραρίες

σερβίρεται το “Zelené pivo” (πράσινη μπύρα), η οποία αποκτά το πράσινο χρώμα της από εκχυλίσματα βοτάνων, δίνοντάς της μια ιδιαίτερη ανοιξιάτικη νότα. Η ονομασία «Πράσινη» πιθανώς προέρχεται από την παρανόηση της γερμανικής λέξης “Greindonnerstag” (greinen = κλαίω), που μετατράπηκε σε “Gründonnerstag” (grün = πράσινο). Σύμφωνα με άλλες πηγές, η ονομασία σχετίζεται με τα πράσινα άμφια που φορούσαν οι ιερείς στη λειτουργία.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ: Στα τσεχικά ‘Velký pátek’, είναι η ημέρα πένθους, νηστείας και περισυλλογής, καθώς σηματοδοτεί τη σταύρωση του Ιησού Χριστού. Στις εκκλησίες, οι διακοσμήσεις καλύπτονται, αφήνοντας ορατό μόνο το άγαλμα του νεκρού Χριστού σε ένδειξη πένθους. Οι καμπάνες των εκκλησιών σιγούν, και αντί για τον ήχο τους, ακούγονται οι ξύλινοι κροτάλοι, που σηματοδοτούν το μεσημέρι και την ώρα της προσευχής, ενώ ταυτόχρονα «διώχνουν τον Ιούδα». Σύμφωνα με τις λαϊκές δοξασίες, την Μεγάλη Παρασκευή η γη άνοιγε και αποκαλύπτε κρυμμένους θησαυρούς, ενώ οι νεράιδες και οι μάγισσες αποκτούσαν ιδιαίτερη δύναμη. Στην παράδοση, οι άνθρωποι ξυπνούσαν νωρίς το πρωί και έπλεναν το πρόσωπό τους σε ρυάκια, πιστεύοντας ότι αυτό τους εξασφάλιζε καλή υγεία για το υπόλοιπο του έτους. Η νηστεία ήταν αυστηρή: οι υγιείς άνθρωποι έπρεπε είτε να απέχουν εντελώς από το φαγητό είτε να καταναλώσουν μόνο ένα ελαφρύ γεύμα, χωρίς κρέας. Σημερινή ημέρα είναι αφιερωμένη στην πνευματική αναζήτηση και το καθαρήριο πένθος, που μας φέρνει πιο κοντά στην ουσία του Πάσχα.

ΛΕΥΚΟ ΣΑΒΒΑΤΟ: Το Λευκό Σάββατο, στα τσεχικά ‘Bílá sobota’, σηματοδοτεί το τέλος της νηστείας και είναι η ημέρα προετοιμασίας για τη μεγάλη γιορτή του Πάσχα και την Ανάσταση του Χριστού. Η ονομασία της ημέρας προέρχεται, πιθανώς, από την παράδοση του καθαρισμού και του ασβεστώματος των σπιτιών. Μια άλλη εκδοχή μιλάει για τα λευκά άμφια που φορούσαν οι νεοφώτιστοι κατά τη βάπτισή τους, υπογραμμίζοντας την αθωότητα και τη νέα αρχή. Οι νοικοκυρές ζύμωναν ψωμί και κέικ, ενώ οι αγρότες φύτευαν δέντρα για να εξασφαλίσουν καλή σοδειά.

Σύμφωνα με μια παράδοση, άγγιζαν τα άρρωστα δέντρα με τη ζύμη, πιστεύοντας ότι αυτό θα τα βοηθούσε να ανθίσουν ξανά. Το βράδυ τελείται η Αναστάσιμη Ακολουθία με κεριά, καμπάνες και εκκλησιαστικά όργανα, τα οποία γιορτάζουν τη νίκη της ζωής επί του θανάτου. Από αυτή τη νύχτα ξαγρύπνιας και προσευχής προέρχεται και η ονομασία των εορτών του Πάσχα: στα τσεχικά **VELIKONOCE = Velká Noc = Μεγάλη Νύχτα.**

Σύμφωνα με τη χριστιανική παράδοση, από τη Μεγάλη Πέμπτη έως το Μεγάλο Σάββατο, όλες οι εκκλησιαστικές καμπάνες σιωπούν, καθώς «ταξιδεύουν στη Ρώμη» για να λάβουν ευλογία και επιστρέφουν το Σάββατο για να αναγγείλουν την Ανάσταση του Χριστού. Στο μεταξύ, τον ήχο τους κρατούν κυρίως παιδιά που περνούν από γειτονιά σε γειτονιά δημιουργώντας... πάταγο! Αν και για κάποιους γονείς είναι μια μικρή «δοκιμασία», για τα παιδιά είναι από τις πιο διασκεδαστικές στιγμές του Πάσχα!

Από τα πιο συναρπαστικά προχριστιανικά πασχαλινά έθιμα της Τσεχίας είναι το ‘Κάψιμο της Μοράνα’ (Vynášení Morany) – μιας θεότητας που συμβολίζει τον χειμώνα και τον θάνατο. Το έθιμο τελείται σε πολλά χωριά ακόμα και σήμερα, λίγο πριν το Πάσχα. Οι κάτοικοι κατασκευάζουν ένα ομοίωμα της Μοράνα – μια κούκλα από άχυρο, ντυμένη με κουρέλια – την καίνε και την πετούν στο ποτάμι. Με αυτόν τον τρόπο “διώχνουν” τον χειμώνα και καλωσορίζουν την άνοιξη. Αντίστοιχες τελετουργίες συναντάμε σε πολλές σλαβικές χώρες – σημάδι πως αυτές οι δοξασίες είναι βαθιά ριζωμένες και... αριστά θεαματικές! Γιατί πώς αλλιώς να αποχαιρετήσεις τον χειμώνα αν όχι με λίγο δράμα;

Πασχαλινό Μενού

Οι Τσέχοι διατηρούν μια πλούσια πασχαλινή παράδοση, που περιλαμβάνει, π.χ. το ψήσιμο του γλυκού αρνιού (**beránek**), το **χτύπημα των γυναικών** με βέργες ιτιάς και πολλά άλλα. Κάποια συνδέονται με τη χριστιανική Ανάσταση, ενώ άλλα έρχονται κατευθείαν από την προχριστιανική εποχή. Αν και το Πάσχα έχει χριστιανικές ρίζες, στην Τσεχία είναι πρωτίστως μια γιορτή της άνοιξης, της οικογένειας και – φυσικά

– του καλού φαγητού! Το τσεχικό Πάσχα είναι μια γαστρονομική εμπειρία που παντρεύει παλιές παραδόσεις με μοντέρνες απολαύσεις. Το πασχαλινό μενού ακολουθεί την εποχή: τα χειμωνιάτικα, βαριά πιάτα δίνουν τη θέση τους σε πιο ελαφριά και φρέσκα γεύματα – γεμάτα μυρωδιές και χρώματα της άνοιξης. Αυτά είναι: Γλυκό αρνάκι «Beránek», Πασχαλινό τσουρέκι «Mazanec», Πασχαλινό λικέρ «Vaječný likér», Ανοιξιάτικο πατέ με μυρωδικά «Velikonoční nádivka»

«MAZANEC»

Αν υπάρχει ένα γλυκό που δεν λείπει ποτέ από το τσεχικό πασχαλινό τραπέζι, αυτό είναι το mazanec – ένα αφράτο, αρωματικό στρογγυλό τσουρέκι με σταφίδες και αμύγδαλα, καλυμμένο με χρυσαφένια τραγανή κρούστα και μια γενναιόδωρη πασπάλιση ζάχαρης άχνης. Η παρασκευή του αποτελεί μια βαθιά ριζωμένη παράδοση: Οι Τσέχες νοικοκυρές το έφτιαχναν συνήθως το Μεγάλο Σάββατο ή ανήμερα του Πάσχα, για να τιμήσουν τη λήξη της νηστείας και να υποδεχτούν την εορταστική περίοδο με άρωμα, γλύκα και θαλπωρή.

Το ‘mazanec’ σερβιρετέ για πρωινό με

βούτυρο, αλλά και συνοδευτικά στον καφέ ή το τσάι σας – είναι ένα γλύκισμα που γεφυρώνει την παράδοση με την καθημερινή απόλαυση.

Το Πάσχα στην Τσεχία δεν είναι μόνο γλυκά! Το Velikonoční nádivka είναι το αλμυρό πιάτο που φέρνει την άνοιξη στο τραπέζι: ένα είδος ψητής γέμισης ή “πατέ”, φτιαγμένο με ψωμί, αυγά, φρέσκα μυρωδικά και, φυσικά, καλής ποιότητας καπνιστό κρέας ή ζαμπόν. Η τσουνινίδα, ο μαϊντανός και το σχοινόπρασο δίνουν το χαρακτηριστικό, φρέσκο άρωμα της εποχής, ενώ η απαλή υφή του ψημένου μείγματος θυμίζει comfort food με παραδοσιακή χροιά. Ιδανικό ως συνοδευτικό ή κυρίως πιάτο, η nádivka δεν λείπει σχεδόν ποτέ από το πασχαλινό τραπέζι των Τσέχων – είναι η αλμυρή καρδιά του Πάσχα!

ΓΛΥΚΟ ΛΙΚΕΡ - «VAJEČNÝ KOŇAK»

Ένα από τα πιο αγαπημένα γιορτινά ποτά της Τσεχίας, που εμφανίζεται τόσο στο πασχαλινό όσο και στο χριστουγεννιάτικο τραπέζι. Το ‘Vaječný koňak’, το τσεχικό ‘eggnog’, είναι ένα κρεμώδες, γλυκό λικέρ αυγού, με πλούσια υφή, άρωμα βανίλιας

και μια ελαφριά πικάντικη επίγευση από μοσχοκάρυδο. Παρασκευάζεται εύκολα στο σπίτι με απλά υλικά, αλλά το αποτέλεσμα είναι εκλεπτυσμένο και απόλυτα εορταστικό. Σερβίζεται κρύο, συνήθως ως απεριτίφ ή δίπλα σε ένα πασχαλινό γλυκάκι, όπως beránek ή mazanec. Θεωρείται αναπόσπαστο κομμάτι της τσεχικής παράδοσης. Μπορεί να προσφερθεί ακόμα και ως χειροποίητο πασχαλινό δωράκι – γιατί τίποτα δεν συγκρίνεται με ένα λικέρ φτιαγμένο με μεράκι και αγάπη. Στην υγειά μας! Na zdraví!

«POMLÁZKA»

Το αμφιλεγόμενο αυτό έθιμο, όπου οι άντρες «χτυπούν» τις γυναίκες με την pomlázka, παραμένει ζωντανό κυρίως σε χωριά και μικρές πόλεις της Τσεχίας. Στις μεγάλες πόλεις εφαρμόζεται πλέον πιο... ήπια – πολλές οικογένειες αγοράζουν απλώς μια έτοιμη pomlázka και την τιμούν συμβολικά τη Δευτέρα του Πάσχα. Σε ορισμένες περιοχές της Μοραβίας, τα πράγματα είναι πιο παραδοσιακά (και μυρωδάτα: μαζί με το «μαστήγωμα», οι γυναίκες ραντίζονται με κολόνια ή άρωμα – μια συμβολική πράξη ανανέωσης και φρεσκάδας). Ως ανταμοιβή,

λαμβάνουν χειροποίητα αυγά 'kraslice' και πολύχρωμες κορδέλες, τα μικρά αγόρια γλυκά, ενώ τα «μεγαλύτερα

αγόρια» σφηνάκια! Μετά από αρκετές επισκέψεις εκείνης της ημέρας, δεν είναι λίγοι αυτοί που βρίσκονται σε...

εξαιρετικά κεφάλι διάθεση! Έτσι είναι το τσεχικό Πάσχα!

Η ΠΑΣΧΑΛΙΑ

Ο λαός λέει, ότι όταν σταύρωσαν το Χριστό, η Παναγία ήταν πολύ στεναχωρημένη, ταλαιπωρημένη και τσακισμένη από τον πόνο και το κλάμα. Περιπάτησε λίγο και κάθισε να ξεκουραστεί κάτω από ένα δέντρο, που ήταν γεμάτο φύλλα, αλλά όχι άνθη... δεν άνθιζε ποτέ... Κουρασμένη καθώς ήταν, αποκοιμήθηκε. Το δέντρο τότε, άρχισε σιγά σιγά, να ρίχνει όλα του τα φύλλα και να σκεπάζει απαλά τη Παναγία για να τη ζεστάνει. Όταν η Παναγία ξύπνησε, πρόσεξε τα γυμνά κλαδιά του

δέντρου και προς στιγμήν απόρησε. Μα σαν είδε όλα εκείνα τα φύλλα που τη σκέπαζαν και τη ζέσταναν, ευλόγησε το δέντρο λέγοντας. "Να είσαι πάντα ευλογημένο και μοσχοβολημένο." Με την ευλογία της Παναγίας, το δέντρο γέμισε με καταπράσινα φύλλα και άνθισε για πρώτη φορά. Ονομάστηκε Πασχαλιά.

Είναι η ευλογημένη Πασχαλιά, με τα μοσχοβολημένα εκείνα λουλούδια που ανθίζουν το Πάσχα...

ΤΟ ΑΣΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΑΥΛΩΝ ΠΡΙΝ ΤΟ ΠΑΣΧΑ

Η καθαριότητα είναι μισή αρχοντιά... Ά, ρε εποχές.... που η γιαγιά, ασβέστωνε. Άστραφτε το σύμπαν....

Ένα από τα έθιμα πριν το Πάσχα είναι το άσπρισμα των αυλών. Όσοι ζουν εκτός πόλης, σε επαρχιακές περιοχές, σίγουρα έχουν πιάσει έστω και μια φορά στη ζωή τους μπαντανόβουρτσα και αν όχι, σίγουρα έχουν δει ηλικιωμένους να λούζουν τοίχους και δέντρα με ασβέστη, συνήθως, λίγες μέρες πριν ή κατά τη διάρκεια της Μεγάλης

Εβδομάδας.

Το «άσπρισμα» ή «γαλάκτισμα» ή «ασβέστωμα» των σπιτιών και των αυλών, αποτελούσε συνήθεια στα νησιά και τις υπόλοιπες περιοχές της Ελλάδας από πολύ παλιά και με την πάροδο των ετών μετατράπηκε από συνήθεια σε παράδοση. Τα σπίτια ασβεστώνονταν τουλάχιστον τρεις φορές το χρόνο (Χριστούγεννα, Πάσχα, Δεκαπενταύγουστο) στο εσωτερικό και στο εξωτερικό τους, στις

μάντρες, στα πεζούλια και στα δέντρα. Σε κάθε γειτονιά, σε κάθε σοκάκι κάθε νοικοκυριά, συναγωνίζονταν για το ποια θα κάνει τις πιο λεπτές και ίσιες γραμμές στο ασβέστωμα του πλακόστρωτου και ποια θα κάνει περισσότερο «περιποιημένη» δουλειά, λερώνοντας με, όσο το δυνατόν, λιγότερες κηλίδες το έδαφος της αυλής. Διάλεγαν πάντα ώρες που δεν είχε πολλή κίνηση ο δρόμος, τοποθετούσαν

τα σύνεργα και ξεινούσαν! Όταν τελείωναν, είχαν το νου τους συνεχώς, μην και περάσει κανείς πεζός και τους λερώσει τα ασβεστωμένα πεζούλια και τις μάντρες.

Σκοπός ήταν να φαίνεται το σπίτι περιποιημένο όταν θα περάσει η πομπή του επιταφίου τη Μεγάλη Παρασκευή. Το έθιμο έχει όμως πιο βαθιές ρίζες από ότι φαίνεται... Λέγεται, πως όταν κατέφθασαν οι Έλληνες της Σμύρνης το 1922, τους παραχωρήθηκαν, από το κράτος, τα πιο παλιά, κακής

κατασκευής, πετρόκτιστα σπίτια. Εκείνοι, όντες συνηθισμένοι σε έναν πιο πλούσιο και άνετο-καθαρό τρόπο ζωής, έψαχναν τρόπους για να κάνουν τα σπίτια τους να φαίνονται όμορφα και καθαρά, ξεινώνοντας από τις αυλές, οι οποίες αποτελούσαν τον «καθρέφτη» του κάθε νοικοκυριού, εκείνη την εποχή. Έτσι, πριν από κάθε μεγάλη θρησκευτική γιορτή, οι Σμυρνιές έβγαιναν στις αυλές τους, έβγαζαν τα αγριόχορτα από τους κήπους, κλάδευαν και άσπριζαν, καθώς αυτό

ήταν το μόνο μέσο καθαριότητας και περιποίησης που διέθεταν τότε.

Ιστορικά, υπάρχουν και άλλα γεγονότα που ταυτίζονται με την παραπάνω παράδοση.

Το 1938, ο Μεταξάς διέταξε να περαστούν με ασβέστη όλα τα σπίτια των νησιών, ώστε να προστατευτούν από τη χολέρα που μάστιζε εκείνη την εποχή την Ελλάδα. Ο ασβέστης θεωρήθηκε το κατεξοχήν απολυμαντικό, αφού τότε ακόμη δεν ήταν διαδεδομένη η χλωρίνη.

Ο ΚΑΛΩΠΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΑΛΛΙΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΚΟΜΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Η λέξη «κόμη», σύμφωνα με το λεξικό του Μπαμπινιώτη, σήμαινε «μαλλιά», και πιο συγκεκριμένα «περιποιημένα μαλλιά», διότι το ρήμα **κομώ** (με το ω με περισπωμένη) σήμαινε «περιποιούμαι». Αντίστοιχα, η λέξη **γηροκομώ** σημαίνει «περιποιούμαι ηλικιωμένο». Επίσης, ο όρος **κωμωώ** ονομαζόταν η ιέρεια που φρόντιζε το άγαλμα της Θεάς Αθηνάς στον Παρθενώνα. Από το ρήμα κομωώ, που σημαίνει «καλλωπίζω» ή «περιποιούμαι», προέρχονται τα παράγωγα κόμμωση, κομμωτήριο, κ.α. Οι πληροφορίες που αντλούμε από τις αρχαίες ελληνικές πηγές είναι αρκετά κατατοπιστικές όσον αφορά τη σημασία που αποδίδονταν στην κόμη και στον τρόπο διαχείρισής της. Η κοπή των μαλλιών ως ένδειξη πένθους

και η αφιέρωσή τους στον τάφο του νεκρού αποτελούσε πανελλήνιο έθιμο, όπως μας πληροφορούν ποιητές όπως ο Όμηρος.

Από τους αρχαίους χρόνους, άνδρες και γυναίκες φρόντιζαν, περιποιούνταν και καλλώπιζαν τα μαλλιά τους. Τα περιποιημένα μαλλιά και για τα δύο φύλα αποτελούσαν σύμβολο ανώτερης κοινωνικής τάξης και ευγενικής καταγωγής. Με τα μαλλιά συνδέονται διάφοροι συμβολισμοί και δοξασίες.

Οι αρχαίοι άνδρες, από τη Μινωική εποχή έως και την εποχή των Περσικών Πολέμων, είχαν κυρίως μακριά μαλλιά και γενειάδες. Αργότερα, η τάση άλλαξε και άρχισαν να τα κόβουν. Πολλοί έφηβοι έκοβαν τα μαλλιά τους και τα αφιέρωναν στον Απόλλωνα. Η κοπή των μαλλιών συμβόλιζε τη

μετάβαση στην ζωή του ενήλικα και τον συμβολικό θάνατο της παιδικής ηλικίας. Το κόψιμο των μαλλιών γενικά λειτουργούσε ως υποκατάστατο ανθρωποθυσίας. Με το να αφιερώνουν τα παιδιά τα κομμένα μαλλιά τους σε κάποια θεότητα, νύμφη ή ποταμό – ως ανταπόδοση για την ανατροφή τους (θρεπτήρια) – επισφράγιζαν αυτή τη θυσία.

Αναφέρονται αρκετά σχετικά παραδείγματα: ο Αχιλλέας έτρεφε την κόμη του για τον ποταμό Σπερχειό, όπως μας πληροφορεί ο Όμηρος (Ιλιάδα, Ψαλμός 142), ενώ σύμφωνα με τον Αισχύλο (Χοηφόροι, 6), ο Ορέστης είχε αφιερώσει τον βόστρυχό του στον ποταμό Ίναχο. Από τον Ηρόδοτο (IV, 34) πληροφορούμαστε ότι τα παιδιά των κατοίκων της Δήλου,

κορίτσια και αγόρια, πριν από το γάμο, αφιέρωναν τα μαλλιά τους στον τάφο (σήμα) των δύο υπερβόρειων παρθένων, Λαοδίκης και Υπερόχης, που είχαν προστρέξει στην Λητώ για να της συμπαρασταθούν κατά τον τοκετό.

Στην Τροϊζηνία, επίσης, οι κοπέλες πριν από τον γάμο τους προσέφεραν την κόμη τους προς τιμήν του Ιππολύτου, στο Άργος προς τιμήν της Ήρας, ενώ στα Μέγαρα τα αφιέρωναν στον τάφο της Ιφινόης. Στην Πάρο, η ανάθεση της κόμης κατά την εφηβεία γινόταν στον Ασκληπιό και την Υγεία, ενώ στους Δελφούς από τα αγόρια αφιερωνόταν ο μπροστινός βόστρυχος. Μάλιστα, η πράξη αυτή ονομαζόταν Θησηίς, επειδή πιστεύονταν ότι εγκαινιάσε αυτήν ο Θησεύς.

Στην Αθήνα, η τρίτη ημέρα της εορτής των ομοπατορίων – δηλαδή της εγγραφής των αγοριών στους καταλόγους των εφήβων – ήταν αφιερωμένη στην κουρά και ονομαζόταν «κουρεώτις». Για να γιορτάσουν το γεγονός, οι νέοι πριν κουρευτούν («πριν αποκηρύχθαι») έκαναν σπονδή στον Ηρακλή, τα λεγόμενα οινηστήρια. Όσον αφορά την αρχαία Σπάρτη, για να γίνουν δεκτά τα αγόρια στην αγέλη, σε ηλικία επτά ετών έπρεπε να έχουν ξυρισμένο

το κεφάλι τους.

Γενικότερα, στην αρχαία Ελλάδα τα χτενίσματα αποτελούσαν σύμβολο υψηλής κοινωνικής θέσης και ευμάρειας. Οι γυναίκες επενδύονταν πολύ χρόνο στη διαμόρφωση των μαλλιών τους, δημιουργώντας περίτεχνες πλεξούδες και δεσίματα που συχνά συνδυάζονταν με αξεσουάρ, όπως κορώνες από λουλούδια ή μεταλλικές διακοσμήσεις. Οι άνδρες, παρόλο που συνήθως επιλέγονταν απλούστερες κομμώσεις, έδειχναν ιδιαίτερη φροντίδα και προσοχή στην καθαριότητα και τη σωστή διάταξη των μαλλιών τους, ιδιαίτερα στις δημόσιες εμφανίσεις και στους αγώνες.

Οι Σπαρτιάτες και το χτένισμα πριν τις μάχες.

Οι Σπαρτιάτες διακρίνονταν για τον αυστηρό τους τρόπο ζωής και την πολεμική τους προετοιμασία, στοιχεία που διαδραμάτιζαν ρόλο και στην προσωπική τους εμφάνιση. Πριν από τις μάχες, δινόταν ιδιαίτερη προσοχή στο χτένισμα, το οποίο δεν αποτελούσε απλώς ζήτημα προσωπικής υγιεινής αλλά και στρατηγικό οπτικό στοιχείο. Τα μακριά μαλλιά τους, πέραν του αισθητικού χαρακτήρα, θεωρούνταν ότι ενίσχυαν την εικόνα και το μεγαλείο τους, δίνοντάς τους την εντύπωση μεγαλύτερου όγκου και δύναμης σε

κάθε συγκρουσιακή στιγμή. Η χρήση του μακριού μαλλιού ως «όπλο», καλλιτεχνικά και στρατηγικά, συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας εικόνας αμετακίνητης αποφασιστικότητας και απειλής για τους αντιπάλους.

Οι κορτίδες στις Καρυάτιδες.

Οι Καρυάτιδες, τα επιβλητικά αρχιτεκτονικά δομικά στοιχεία των αρχαίων Ελληνικών ναών, αναπαριστούσαν γυναίκες σε στάση στήριξης. Στις λεπτομέρειές τους φανερώνεται μια ιδιαίτερη έμφαση στα μαλλιά, τα οποία διαμορφώνονταν σε κομψές «κορτίδες». Αυτές οι κορτίδες δεν αποτελούσαν απλώς διακοσμητικά στοιχεία, αλλά αντικατόπτριζαν την καλλιτεχνική αντίληψη της εποχής για την αρμονία και τη συμμετρία. Σύμφωνα με σύγχρονες μελέτες, τα χτενίσματα που κοσμούσαν την κόμη των Καρυάτιδων είχαν προέλθει από πραγματικά υφιστάμενες γυναίκες της εποχής.

Μέσα από τις περίπλοκες πλέξεις, οι Καρυάτιδες μεταδίδουν ένα αίσθημα ζωντάνιας και κίνησης, προσδίδοντας μια ανθρωπινή διάσταση στο άψυχο μάρμαρο της αρχιτεκτονικής. Η λεπτομερής αποτύπωση των μαλλιών στις Καρυάτιδες ήταν αποτέλεσμα υψηλής δεξιοτεχνίας και καλλιτεχνικής μελέτης της φυσικής ομορφιάς. Κάθε ίνα μαλλιού φαινόταν υπολογισμένη ώστε να ενισχύει την αντίληψη της γνησιότητας και της αρμονίας, στοιχείο που καθιστούσε αυτές τις μορφές διαχρονικά αξιοθαύμαστες και αντικείμενο σπουδαίας μελέτης των ερευνητών της αρχαίας τέχνης.

Τόσο η κόμμωση των Καρυάτιδων, με τα μακριά, πλούσια μαλλιά τους να πέφτουν σε κυματιστούς βόστρυχους στο στήθος και να μαζεύονται στην πλάτη σε χοντρές πλεξούδες, όσο και οι πληροφορίες που έχουμε για τους Σπαρτιάτες, αποτελούν τεκμήριο για την επιμονή του ελληνικού πολιτισμού στη διατήρηση της ομορφιάς και της τέχνης. Η προσοχή στη λεπτομέρεια, η στρατηγική χρήση του μακριού μαλλιού για την ενίσχυση του οπτικού μεγέθους σε πολεμικές συνθήκες, καθώς και η έμφαση στην αρμονία αντικατοπτρίζουν όχι μόνο την αισθητική αλλά και την ψυχή μιας κοινωνίας που αναγνώριζε τη σημασία του σωματικού και πνευματικού στοιχείου του ανθρώπινου είδους.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΜΙΑΣ ΜΑΧΗΤΡΙΑΣ: ΣΟΦΙΑΣ ΔΑΟΥΛΑ- ΚΟΛΟΒΟΥ

09/05/1930 – 03/02/2017

«Ήμουν και εγώ μαχήτρια του Δημοκρατικού Στρατού»

Ήταν κάπου το 1947. Στο χωριό μας (τη Σέκλιζα) ήτανε όλοι αριστεροί. Μόνο τρεις οικογένειες ήταν δεξιοί και αυτές είχαν φύγει στην Καρδίτσα, κοντά στο στρατό. Το χωριό μας ήταν ανταρτοκρατούμενο. Είχαμε πολλά παιδιά στο αντάρτικο, στο Δημοκρατικό Στρατό. Πολύ επαναστατικό το χωριό μας, για αυτό οι Βουρλάκηδες και οι Μαΐδες το είχαν βάλει στο μάτι. Ερχόταν σχεδόν κάθε μέρα και μας ξυλοκοπούσαν, προπαντός τους άντρες. Άρπαζαν ότι ήθελαν, καίγανε τα σπίτια μας και μας τυραννούσαν. Μια μέρα ήρθαν στο χωριό μας και πιάσανε όλους τους άντρες και τους κλείσανε μέσα στο σχολείο. Τους έβγαζαν έναν – έναν και τους χτυπούσαν αλύπητα. Έπιασαν τον παπά του χωριού μας, που ήταν ΕΑΜίτης, του κρέμασαν ένα κουδούνι στο λαιμό, τον κυνηγούσαν μέσα στους δρόμους του χωριού και έριχναν πιστολιές στο κουδούνι για φόβο. Τελικά τον έκλεισαν κι αυτόν μέσα στο σχολείο μαζί με τους άλλους. Έριξαν πάνω τους μία χειροβομβίδα, που σκότωσε έναν χωριανό μας τον Βαγγέλη Καλυβιώτη και τραυμάτισε πολλούς

άλλους. Μέσα στο σχολείο είχαν και τον πατέρα μου. Τους χτυπούσαν όλους μέχρι θανάτου. Τον Ιούλιο 1947 αλωνίζαμε τα σιτάκια. Ήρθαν και μας σήκωσαν όλο το χωριό (με διαταγή των Αμερικανών) και μας πήγαν μακριά σε ένα χωριό στον κάμπο (στο Νταούτι) για να μην έχουμε επαφή με τους αντάρτες και τους δίνουνε τρόφιμα και ότι άλλο χρειαζόνταν. Εκεί στο Νταούτι και σε άλλα χωριά του κάμπου έμειναν οι χωριανοί μας μέχρι το Δεκέμβρη του 1949, που τελείωσε ο εμφύλιος πόλεμος. Τον Οκτώβρη του 1947 ήρθαν οι αντάρτες στο Νταούτι και έκαναν επιστράτευση. Ήταν ο λοχαγός του Δημοκρατικού Στρατού, ο Γιάννης Φυσιλή από το χωριό μας με την ομάδα του, και μαζί με άλλα παιδιά με πήρανε και εμένα. Εγώ ήμουν τότε δεκαέξι χρονών. Ήμουν οργανωμένη στην ΕΠΟΝ. Μου λέει ένας αντάρτης: 'Σήκω συναγωνίστρια να πάμε στο Αντάρτικο.' Ο πατέρας μου του λέει: 'Τι να σας κάνουν αυτά τα κοριτσόπουλα, θα μπορούσα να πάρω εγώ το όπλο, να σκοτώσω Μαΐδες και φασίστες Αμερικανούς'. Ο πατέρας μου ήταν παλιός αγωνιστής οργανωμένος στο Κόμμα, το ΚΚΕ. Τελικά με πήγανε σε ένα σπίτι όπου μάζευαν τα παιδιά. Εκεί είδα τον Γιάννη Φυσιλή, που ήταν επικεφαλής. 'Γιάννη, μη με παίρνεις εμένα, του είπα, είμαι μικρή'. 'Καλά, μου είπε Σοφούλα, αν βρω μεγαλύτερους δε θα σε πάρω. Ο Γιάννης είχε στο βουνό όλοι την οικογένειά του, τον πατέρα, την μάνα του, το μικρότερο αδερφό του Πάμφιλο. Τον άλλο αδερφό του, τον Βασίλη, ο στρατός τον έπιασε παγωμένο πάνω στη Νιάλα (Καρδίτσας) και ήταν στη φυλακή, και η αδερφή του, η Ευτυχία, ήταν εξορία. Τελικά, μας συγκέντρωσαν όλα τα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, και ξεκινήσαμε μέσα από τα χωράφια για το βουνό. Τα χωράφια ήταν σπαρμένα και από τη βροχή βούλιαζες μέχρι τα γόνατα. Φτάνουμε στο δημόσιο δρόμο Καρδίτσα –

Κέδρο. Περνούσε ένα τανκς των μπουραντάδων, μας λένε: 'Κάτω όλοι'. Περνάει το τανκς, δεν μας αντιλήφθηκε, μας λένε τώρα: 'Σηκωθείτε'. Πετάσαμε το δημόσιο, εγώ έπεσα σε μία λακκούβα και έγινα μούσκεμα. Προχωράμε, φθάνουμε στο χωριό μας, στη Σέκλιζα, έξω από το σπίτι μας. Το σπίτι μας όλα ρημαγμένα. Λέω στην Παναγιώτα: 'Να μένουμε εμείς εδώ'. 'Όχι, μου λέει, θα έρθουν αύριο οι Μαΐδες και θα μας ατιμάσουν'. Συνεχίσαμε το δρόμο μας όλη τη νύχτα και βγήκαμε στο χωριό Απιδιά. Εκεί μας άναψαν φωτιά. Εμένα που ήμουν μούσκεμα, με πήρε η μάνα του Φυσιλή του Γιάννη και μου λέει: 'Έλα κορίτσι μου, κάτσε εδώ κοντά στη φωτιά να στεγνώσεις, και έτσι έγινε. Καθίσαμε μέχρι το πρωί και μετά ξεκινήσαμε για την Ρεντίνα. Φτάσαμε το μεσημέρι, μας έδωσαν συσσίτιο και ξεκουραστήκαμε εκεί δύο-τρεις μέρες. Μετά ξεκινήσαμε πορεία, βαδίζαμε τα βράδια, για να μην γινόμαστε αντιληπτοί από τα αεροπλάνα. Φτάσαμε στο Φουρνά. Καθίσαμε και εκεί μία μέρα και μετά ξεκινήσαμε μεγάλη πορεία δύο μήνες ολόκληρους με βροχές και χιόνια. Φτάσαμε στην Ήπειρο στο χωριό Χρυσή στις 24 Δεκέμβρη, παραμονή Χριστουγέννων. Έδωσαν ρούχα στρατιωτικά και όπλα, και από άλλη πορεία προς το Βίτσι, τρία μερόνυχτα. Στο Βατοχώρι ήτανε τα έμπεδα. Εκεί εκπαιδευθήκαμε στα όπλα και ενταχθήκαμε σε μονάδες. Μερικά μικρά κορίτσια, μας έστειλαν για τηλεφωνήτριες και νοσοκόμες. Οι μεγαλύτεροι πήγαν στα μάχιμα τμήματα. Εμένα με στείλανε για νοσοκόμα. Ξέχασα να γράψω, ότι η πορεία που κάναμε Θεσσαλία-Ήπειρο ήταν δραματική. Δεν θα ξεχάσω μία βραδιά έπρεπε να περάσουμε από την Κατάρρα. Κατάρρα την λένε κατάρρα είναι. Έκανε πολύ, μα πάρα πολύ κρύο. Όπως ανεβαίναμε, για μία στιγμή σταματάει η φάλαγγα πάνω στον αυχένα, που τον θέριζε η χιονοθύελλα.

Ο κόσμος πάγωσε, μαζί και τα ζώα που είχαμε μαζί μας. Ο σύνδεσμος οδηγός της πορείας, μας λέει: 'Μεταβολή, γρήγορα πίσω'. Γίναμε όλοι ένα κουβάρι, και ούτε μπρος ούτε πίσω μπορούσαμε να πάμε. Εγώ έπεσα μέσα σε μία γούρνα με χιόνι. Κάποιος με τράβηξε και με έβγαλε. Κατεβήκαμε τελικά κάτω σε ένα χωριό που το λέγανε Χαλίι. Εκεί βρήκαμε τον χωριανό μας Νίκο Κολοβό. Την άλλη βραδιά θέλαμε να περάσουμε το Μέτσοβο. Εκείνη η βραδιά ήταν μαρτύριο. Να βρέχει με το καρδάρι, όλα τα ρυάκια έγιναν ποτάμια, οι αντάρτες έριχναν κορμούς δέντρων για να κάνουν γέφυρες και το νερό τα έπαιρνε τον κατήφορο. Την επόμενη βραδιά περάσαμε το Μέτσοβο. Τα φυλάκια των μπουραντάδων ήταν στα δέκα πέντε μέτρα, αλλά δεν μας πήραν χαμπάρι. Περάσαμε το δημόσιο δρόμο Μέτσοβο-Καλαμπάκας και ριχτήκαμε προς τα βουνά της Βοβούσας. Ξημέρωσε μας πήραν είδηση τα αεροπλάνα και άρχισαν να μας ρίχνουν με τα μυδράλια, δεν ξέρω αν είχαμε και θύματα. Εκείνη την βραδιά μου έφυγαν τα παπούτσια απ' τα πόδια μου και βάδιζα ξυπόλυτη στο χιόνι. Άρχισαν τα πόδια μου να πρήζονται. Όταν φτάσαμε στη Βοβούσα μου είπαν μη βάζεις τα πόδια σου κοντά στη φωτιά, γιατί θα πάθεις κρυοπαγήματα. Φτάσαμε στον προορισμό μας και εκεί μας έδωσαν ρούχα, χλαίνες, παπούτσια κ.λπ. όπως είπα πρωτότερα. Συνεχίζω τώρα την αφήγηση. Μόλις τελειώσαμε από τα έμπεδα, εμένα με έστειλαν για νοσοκόμα. Μαζί με άλλα δύο κορίτσια απ' το χωριό μας, τη Θωδώρα και την Μαριγούλα. Φεύγουμε από τα έμπεδα και πηγαίνουμε στο Γιαννοχώρι, όπου ήταν τότε, το 1949, το Γενικό Νοσοκομείο. Εκείνο το καιρό χτυπήθηκε και η Κόνιτσα, και ερχόντουσαν από εκεί πολλοί δικοί μας τραυματίες. Το καλοκαίρι το 1948 με έστειλαν στο Γράμμο, που γίνονταν οι μάχες στον Κλέφτη, στο Ταμπούρι, στο Κάμενι. Εγώ ήμουν στο Κάντσκο, στο χειρουργείο, στις πρώτες βοήθειες, όπου γινόταν οι εγχειρήσεις. Επιδέναμε τους τραυματίες και τους στέλναμε στο εξωτερικό, στις Λαϊκές Δημοκρατίες για θεραπεία. Δεν θα ξεχάσω μια δυσάρεστη εμπειρία που είχαμε εκεί. Ένας νεαρός από το Πεντάλοφο, που τον είχαμε κρατούμενο μας έφυγε, και τότε λέει ο γιατρός Λουκάς: Γρήγορα να φύγει το χειρουργείο απ' αυτό το σπίτι, διότι

αυτός που έφυγε θα μας προδώσει και θα έρθουν τα αεροπλάνα να μας βομβαρδίσουν'. Και έτσι και έγινε, προφτάσαμε και φύγαμε. Πήγαμε επάνω στην εκκλησία και εκεί μέσα στήσαμε το χειρουργείο. Εμένα με έστειλαν να φέρω φαρμακευτικό υλικό. Στο δρόμο με πρόφτασαν τα αεροπλάνα. Βομβάρδισαν το σπίτι που ήταν το χειρουργείο και όλο το χωριό. Μια βόμβα έπεσε μπροστά μου, και όπως ήταν ανήφορος προς την εκκλησία, με πήραν τα χώματα και με σκέπασαν, και από τα αέρια της βόμβας κουφάθηκα εντελώς, όμως σηκώθηκα και πήγαινα προς την εκκλησία, που ήταν και άλλοι τραυματίες. Την ώρα εκείνη γινόταν μέσα στο χειρουργείο εγχείρηση σε κάποιον τραυματία με κοιλιακό τραύμα. Κατά την καλή μας τύχη, η βόμβα δεν έπεσε πάνω στην εκκλησία. Όμως, τα αεροπλάνα με τα μυδραλιοβόλα σκότωσαν μερικούς τραυματίες μας, που ήταν έξω από την εκκλησία. Φύγαμε μετά απ' το Κάντσκο και εγκατασταθήκαμε στο ρέμα της Λυκόραχης. Εκεί μείναμε δύο-τρεις εβδομάδες, γιατί μετά ο στρατός μας οπισθοχώρησε προς τον κύριο Γράμμο. Εκεί στη Λυκόραχη, στο χειρουργείο, περνούσε κάθε μέρα ένα αεροπλάνο, που το λέγαμε 'γαλατά' και μυδραλιοβολούσε τις θέσεις μας. Εμείς κρυβόμασταν γύρω από τους κορμούς των δέντρων, για να μη μας πιάσει καμιά σφαίρα. Τέλος φύγαμε και από εκεί και ανεβήκαμε και εμείς στον κύριο Γράμμο, στο χωριό Γραμούστα. Μετά περάσαμε μέσα στην Αλβανία. Εκεί (Αλβανία) είμασταν πολλά τμήματα του Δημοκρατικού Στρατού. Καθίσαμε ένα μήνα στην Μοσχόπολη, και μετά γυρίσαμε πάλι στην Ελλάδα. Εμάς τις νοσοκόμες μας στείλανε στο Γενικό Νοσοκομείο, που ήταν στο χωριό Αγκιαθωτό της Πρέσπας, πίσω από τη λίμνη της Πρέσπας. Εκεί μείναμε μέχρι το τέλος του 1948. Αρχές του 1949, το Γενάρη στις 18, με κάναμε μέλος του Κόμματος, και με στείλανε στη Σχολή Αξιωματικών της Υγειονομικής Υπηρεσίας του Δημοκρατικού Στρατού. Φοίτησα τρεις μήνες, ήμουν ομαδάρχισσα. Μόλις τελειώσαμε, μας στείλανε στο Γράμμο. Εμένα με κράτησαν στο Γενικό Νοσοκομείο, που ήταν τότε στη Γιούρα, στον κύριο Γράμμο. Εκείνο το καιρό, ήταν Ιούλιος μήνας 1949, καιγόταν τα βουνά και τα έλατα από τις οβίδες και τα βαρέλια με

τη βενζίνη, που έριχναν οι μπουραντάδες με τα αεροπλάνα για να μας κάψουν. Οι μάχες γίνονταν σε όλα τα μέτωπα, στο Κάμενι, στον Κλέφτη, στην Πουλιάννα, στο Ταμπούρι κ.λπ. Ο Δημοκρατικός Στρατός κρατούσε πολύ καλά το μέτωπο. Πολεμούσε σκληρά με τους φασίστες Αμερικανούς, που προμήθευαν τον κυβερνητικό στρατό με όλα τα μέσα, τανκς, αεροπλάνα κ.λπ. Ενώ εμείς δεν είχαμε τα μέσα να τους αντιμετωπίσουμε. Τελικά, τα παλικάρια μας δεν άντεξαν και άρχισαν να συμπύσσονται προς την Αλβανία. Συμπυκώθηκαν και εμείς, με τους τραυματίες μας, προς τα σύνορα με την Αλβανία. Εκεί μας είπαν ότι δεν μπορούμε να γυρίσουμε πίσω στον καταυλισμό μας και πρέπει να περάσουμε μέσα στην Αλβανία. Ο πόλεμος τελείωσε τον Αύγουστο 1949 και όλα τα στρατεύματα του Δημοκρατικού Στρατού συμπύχθηκαν στην Αλβανία, σε ένα μέρος που το λέγανε Πολλά Νερά, και από εκεί πήγαμε ύστερα στο Μπορέλι. Εκεί μετά από ένα χρονικό διάστημα γνώρισα τον σύντροφό μου Χρίστο Δαούλα, ήρωας, παιδί παλικάρι με πολλές ανδραγαθίες, με μετάλλια, έξι φορές τραυματίας, με ένα κοιλιακό τραύμα από σφαίρες τον Τρούμαν. Πήγαμε ύστερα στην Τασκένδη, και εκεί έβγαλε τα βλήματα του Τρούμαν από το σώμα του. Κάναμε δύο παιδιά (κόρη και γιό), δουλεύαμε και οι δύο. Ο Χρίστος σπούδαζε και δούλευε. Έβγαλε νυχτερινή Τεχνική Επαγγελματική Σχολή, τρία χρόνια. Πήρε το δίπλωμά του ως Μηχανικός Οικοδόμος. Περάσαμε πολύ καλά στην Σοβιετική Ένωση. Εκεί ήταν η γη της επαγγελίας του εργάτη, έτσι έλεγε ο άντρας μου. Έβγαλε και Σχολή Αξιωματικών του Κόκκινου Στρατού. Ζήσαμε εκεί 26 χρόνια. Σπούδασαν τα δύο παιδιά μας, η κόρη έβγαλε Πανεπιστήμιο Φιλολογίας, Καθηγήτρια της Ρωσικής Γλώσσας. Ο γιός μας σπούδασε μόνο δύο χρόνια στο Πανεπιστήμιο εκεί διότι γυρίσαμε στην Ελλάδα και συνέχισε εδώ. Έβγαλε εδώ το Πολυτεχνείο, τελείωσε Μηχανολόγος Μηχανικός. Στην Ελλάδα ήρθαμε το 1976. Δεν μετάνιωσα ποτέ, που με πήρανε εκείνη τη βραδιά, μικρό κοριτσάκι που ήμουν και με έκαναν Αντάρτισσα Ανθυπολοχαγό του Δημοκρατικού Στρατού μας. Νιώθω περήφανη για το Κόμμα μας που με διαπαιδαγώγησε και

με μόρφωσε κομματικά και πολιτικά, για να μπορέσω να προσφέρω και εγώ όσα πρόσφερα στον δίκαιο αγώνα μας για τη λευτεριά και για το δίκιο του λαού μας.

Θέλω, πριν κλείσω ετούτη τη σύντομη αφήγηση μου να αναφέρω με λύγα λόγια τους ήρωες νεκρούς μας μαχητές και τις μαχήτριες του Δημοκρατικού Στρατού μας, που έπεσαν πολεμώντας τους ξενοκίνητους μπουραντάδες. Ο αγώνας μας τα τρία αυτά χρόνια που

πολεμήσαμε τους φασίστες ντόπιους και Αμερικανούς ήταν πολύ άνισος. Ο Στρατός ο δικός μας ήταν σε σύγκριση με το στρατό των κυβερνητικών σε αναλογία 1 προς 10, και σε δύναμη πυρός 1 προς 50. Εμείς είχαμε μόνο λιανοντούφεκα, λίγα πολυβόλα και όλμους, και ακόμα λίγα κανόνια. Τα πολεμοφόδια, σφαίρες και προπαντός βλήματα για τα κανόνια ήταν ελάχιστα και προσπαθήσαμε να κάνουμε οικονομία στα πυρομαχικά.

Αυτά τα λίγα γράφω σε αυτή τη σύντομη αυτοβιογραφία μου, να τη διαβάζουν και να με θυμούνται τα εγγόνια μου και τα δισέγγονα μου.

Σοφία Δαούλα Κολοβού, Γιάννουλη, Νοέμβριος 2002.

Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας, 1946 – 1949

«Για σε πατρίδα μας Ελλάδα ζώσαμε τ' άρματα ξανά/Τη λευτεριά μας για να βρούμε πήραμε κάμπους και Βουνά»
Α Θ Α Ν Α Τ Η !

ΦΩΤΕΙΝΗ ΣΚΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗ (1931-2025)

«Ο δρόμος σου τελείωσε, αλλά εσύ θα μείνεις για πάντα στις καρδιές μας και σε όλες τις αναμνήσεις μας».

Με βαθιά θλίψη ανακοινώνουμε, ότι μας άφησε για πάντα η πολυαγαπημένη μας μητέρα, γιαγιά και προγιαγιά **ΦΩΤΕΙΝΗ ΣΚΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗ** από το Καστανόφυτο Καστοριάς.

Έφυγε ήσυχα από τη ζωή την Παρασκευή, 28 Μαρτίου 2025 σε ηλικία 94 ετών. Η τελετή (θα πραγματοποιηθεί) πραγματοποιήθηκε σε στενό οικογενειακό κύκλο στην Πράγα Τσεχίας. Η οικογένεια εκφράζει ευγνωμοσύνη σε όσους στάθηκαν πλάι της με σεβασμό και αγάπη για την πορεία μιας ζωής γεμάτης δύναμη και αξιοπρέπεια.

Οι τεθλιμμένοι: Κωνσταντίνα και Μίλτος (θυγατέρα με σύζυγο), Ειρήνη και Γιάννης (θυγατέρα με σύζυγο), Αριστείδης και Μαρτσέλα (υιός με σύζυγο), Σοφία και Γιώργος (εγγόνια), Φωτεινή και Νίκος (δισέγγονα)

Λουκάς Μαζαράκης: Η Φωτεινή Σκονδρογιάννη το γένος Παπαζήσης από το ανταρτοχώρι Καστανόφυτο Καστοριάς κατάγονταν από οικογένεια μαχητών του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας (ΔΣΕ). Συμμετείχε στον εμφύλιο πόλεμο μαζί με τον αδελφό της Αριστείδη, ο οποίος σκοτώθηκε σε μια από τις μάχες τους ΔΣΕ. Μετά το θάνατο του αδελφού της, η Φωτεινή με τη μητέρα της εγκαταστάθηκαν στην Τσεχοσλοβακία. Με το σύζυγό της Γιώργο Σκονδρογιάννη γνωρίστηκαν στα Ζλάτε Χόρου, παντρεύτηκαν και απέκτησαν τρία παιδιά, τα οποία μεγάλωσαν με αγάπη και αφοσίωση. Η Φωτεινή πιστή μέχρι τέλους στην οικογένεια και τις αξίες της, αναχώρησε για το τελευταίο μεγάλο της ταξίδι. Η μνήμη της θα μείνει ζωντανή στις καρδιές όλων όσοι τη γνώρισαν. Τα παιδιά, τα εγγόνια, οι φίλοι και

οι συγγενείς της θα τη θυμόμαστε πάντα με σεβασμό, τρυφερότητα και περηφάνεια.

Παπαζήσης Αριστείδης του Σταύρου και της Βάγιας, από το Καστανόφυτο Καστοριάς. Γεννήθηκε το 1926. Ανθυπολοχαγός του ΕΛΑΣ. Στις 23-12-46 κατατάχτηκε στο ΔΣΕ. Καπετάνιος λόχου στο Αρχηγείο Βοΐου-Γράμμου. Σκοτώθηκε στις 29 Αυγούστου 1947 στα υψώματα Κηπουρού Γρεβενών, χτυπημένος από εχθρικό πυροβολικό. (Έπεσαν για τη ζωή, τ. 7ε)

Σκονδρογιάννης Κώστας του Ηλία, από την Κτιμένη (Δρανίστα) Καρδίτσας. Αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης. Υπηρετούσε, με το βαθμό λοχίας, στη 16ης Ταξιαρχίας του ΔΣΕ. Σκοτώθηκε στο ύψωμα Αλεβίτσα Γράμμου στις 18 Ιούλη 1949. (Έπεσαν για τη Ζωή, τ. 7στ)

(Έπεσαν για τη Ζωή, τ. 7στ)

Ο Καραγκιόζης στην Πράγα

